

Şef Rabin dr. Moses Rosen

Pericopa Vaikhel

Kahal, sfînta noastră comunitate

Vaikhel „Şi a adunat“ — iată cuvîntul ce exprimă întemeierea celei dintii comunităţi evreieşti. Moşe a adunat כל עדת ישראל o „întreagă obşte a lui Israel“, spre a o determina să realizeze un „kahal“ קהל, o colectivitate specifică prin unitatea şi unicitatea ei, în care fiecare component să aibă conştiinţa că are o sfîntă datorie de împlinit în slujba lui Dumnezeu, a poporului nostru, a umanităţii.

„Vaikhel“, acest capitol biblic ne arată cum s-au împlinit toate instituţiile obştii celei dintii, toate serviciile comunitare. Lăcaşul sfînt מִשְׁכַּן cu rugile sale, altarul מִזְבֵּחַ cu lumina învăţurii, שֵׁנוּ masa cea sfîntă, simbol al dreptului la piine pentru toţi להם הפנים, toate laolaltă înfăţişează tripla menire a unei comunităţi evreieşti, cea religioasă, cea culturală şi cea de ajutor social.

Kahal — cuvînt binecuvîntat şi totodată calomniat, mărturie a tenacităţii noastre în voinţa de supravieţuire, sfidare aruncată tuturor piedicilor şi prigoanelor. Cît venin s-a vărsat spre a înfăţişa Kahalul ca un fel de ocultă şi tenebroasă uneltire a evreilor de pre-tutindeni ! Cîtă splendoare dă însă imaginea reală a kahalului, care a înfăţişat, în toate timpurile, o comunitate de aspiraţii şi învăţură a tuturor aşezărilor evreieşti, concretizată într-o Tora tradusă în toate limbile pămîntului.

עָקַב Tora, ne-a poruncit nouă Moşe, e moştenirea kahalului lui Iacov (Deuteronomul 33,4). Ea a rămas întotdeauna un stîndard ce l-am desfăşurat înaintea tuturor, un stîndard care nu numai că nu are ce ascunde, ci afirmă — cu riscul ca purtătorii săi să sufere cele mai cumplite dintre chinuri — idealurile, viziunea umanistă, universalistă a dreptăţii, păcii şi armoniei pe acest pămînt.

Iată miraculoasa putere a kahalului. De mii de ani sîntem împărăsiaţi şi fărîmătaţi pe toate meridianele, trăim în civilizaţii diferite, în sisteme sociale diferite. Deasupra barierelor dintre ţări şi filozofii despre viaţă, în pofida depărtărilor, înfrîngînd legile spaţiului şi timpului, Tora, învăţătura noastră, a rămas aceeaşi, realizînd unicitatea noastră de comunitate şi de credinţă.

Cum a creat Moşe această primă comunitate ? Raşi, neintrecutul comentator al Torei scrise şi orale, mare mai ales prin simplitatea şi logica tălmăcirii sale, explică cuvîntul וַיַּקְהֵל Vaikhel, arătînd că forma sa gramaticală e הפעיל adică „a face pe altul să să-vîrşească o acţiune“. Raşi explică : „Moşe i-a făcut să se adune, să se unească într-o singură colectivitate“ prin forţa cuvîntului său. Aceasta i-a mobilizat la acţiune.

Intr-adevăr, citind mai departe acelaşi verset (Exodus 35,1) găsim cuvintele אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם „Acestea sînt cuvintele pe care Dumnezeu a poruncit să le faceţi“.

Davar — cuvînt ? Limba ebraică este singura în care acelaşi termen „davar“ exprimă şi noţiunea de cuvînt şi pe aceea de obiect, fapt ; şi abstracţiunea şi concretul.

Deşi fanatici credincioşi ai cuvîntului-forţă care stă la înşăşi baza cosmogoniei, noi confundăm în mod voit şi nu numai lexical cuvîntul şi fapta. Tora e sfîntă, fiecare literă a ei este o comoară numai atunci cînd cuvintele ei se transformă în fapte. De aceea iudaismul nu e numai o religie, o concepţie teoretică, ci un mod de viaţă ; de aceea a fi evreu înseamnă ca din zori şi pînă în noapte fiecare pas în viaţa ta să fie faptă înnoibilă de minunata putere a cuvîntului pus în slujba binelui.

Iar după ce Raşi s-a întrebat cum s-a produs cea dintii adunare laolaltă a unei comunităţi evreieşti, el continuă întrebînd cînd anume s-a petrecut acest eveniment şi răspunde

לפניהם של יום הכיפורים „A doua zi după Iom Kipur“.

Pline de tîlc şi de semnificaţii sînt aceste comentarii ale marilor învăţaţi. E vorba de primul Iom Kipur din istoria evreiască. Moment dramatic, covîrşitor, emoţionant şi plin de consecinţe. Era ziua marilor revizuirii şi a dureroaselor învăţăminte. Moşe a ales tocmai a doua zi după Iom Kipur spre a crea comunitatea, pentru că ştia că numai astfel asigură viitorul poporului său, pentru că aceasta era ziua cea dintii în care davar — cuvîntul de ieri, cuvîntul rugii, al învăţurii, al făgăduielilor către Dumnezeu, către propria noastră conştiinţă, devine davar-faptă לעשות — acţiune menită a îndrepta greşelile trecutului, a pune baze sănătoase şi trainice unei colectivităţi care nu are voie să-şi piardă încrederea, care trebuie să-şi păstreze nu numai speranţa ci şi certitudinea în viitorul său luminos...

PRIMIRI LA PREŞEDINTELE NICOLAE CEAUŞESCU

Ministrul industriei şi comerţului din Israel

Preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, a primit, joi 23 februarie a.c., pe Gideon Patt, ministrul industriei şi comerţului din Israel.

Oaspetele a transmis preşedintelui Nicolae Ceauşescu un mesaj călduros şi cele mai bune urări din partea primului-ministru israelian, Yitzhak Shamir. Preşedintele Nicolae Ceauşescu a mulţumit pentru mesaj şi a transmis salutul său primului-ministru israelian.

A avut loc un schimb de păreri cu privire la evoluţia raporturilor româno-israeliene, subliniindu-se, de ambele părţi, posibilităţile existente pentru dezvoltarea colaborării, îndeosebi a schimburilor comerciale dintre cele două ţări, în folosul reciproc al popoarelor lor, al cauzei păcii, înţelegerii şi colaborării între naţiuni.

Au fost abordate, de asemenea, o serie de probleme actuale ale vieţii internaţionale, o atenţie deosebită fiind acordată evoluţiei situaţiei din Orientul Mijlociu. Oaspetele a dat expresie înaltei aprecieri pe care guvernul şi poporul israelian o dau poziţiei României, demersurilor preşedintelui Nicolae Ceauşescu pentru rezolvarea situaţiei din Orientul Mijlociu, pentru instaurarea păcii în această zonă a lumii.

Preşedintele României a relevat importanţa pe care o are, în actualele condiţii, desfăşurarea de tratative între părţile direct interesate şi a insistat pentru întreprinderea de noi iniţiative în acest sens, menite să contribuie la realizarea păcii în regiune.

La întrevedere a luat parte Vasile Pungan, ministrul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale.

A fost de faţă Zvi Brosh, ambasadorul Israelului la Bucureşti.

Convorbirea s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială.

Delegaţia Confederaţiei Generale a Muncii din Israel

Preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, a primit la 24 februarie a.c., delegaţia Confederaţiei Generale a Muncii din Israel, condusă de Yehoram Meshel, secretar general al confederaţiei, membru al parlamentului israelian şi al Secretariatului Partidului Muncii din Israel, care, la invitaţia Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, a făcut o vizită în ţara noastră.

Şeful delegaţiei Confederaţiei Generale a Muncii din Israel a adresat preşedintelui Nicolae Ceauşescu un cald salut şi cele mai bune urări din partea preşedintelui Partidului Muncii din Israel, Shimon Peres. Preşedintele Nicolae Ceauşescu a mulţumit şi a adresat, la rîndul său, preşedintelui Partidului Muncii un salut călduros şi urări de succes în activitatea pe care o desfăşoară.

În cadrul convorbirii au fost abordate probleme privind relaţiile româno-israeliene şi au fost evidenţiate largile posibilităţi existente pentru dezvoltarea acestora, în folosul celor două ţări şi popoare, al cauzei păcii, destinderii, cooperării şi înţelegerii internaţionale. S-a relevat, totodată, însemnătatea dezvoltării legăturilor dintre sindicatele din România şi Israel, subliniindu-se că aceasta reprezintă o contribuţie importantă la întărirea relaţiilor de colaborare româno-israeliene. În acest context, a fost exprimată hotărîrea de a se acţiona în continuare în vederea întăririi relaţiilor dintre organizaţiile sindicale din cele două ţări.

Au fost abordate, totodată, unele probleme internaţionale actuale, relevîndu-se rolul sindicatelor, al clasei muncitoare în lupta pentru dezarmare, pace şi colaborare, pentru soluţionarea conflictelor dintre state pe cale paşnică, pentru înălţarea din relaţiile internaţionale a politicii de forţă şi dictat, pentru respectarea în raporturile dintre state a principiilor suveranităţii, independenţei şi egalităţii în drepturi.

Şeful delegaţiei a evidenţiat aporţul României, al preşedintelui Nicolae Ceauşescu la soluţionarea globală a conflictului din Orientul Mijlociu, exprimînd aprecieri la adresa eforturilor preşedintelui României depuse pentru rezolvarea pe cale paşnică, prin tratative, a problemelor din această zonă.

La primire a luat parte Nicolae Constantin, preşedintele Consiliului Central al U.G.S.R.

A fost prezent Zvi Brosh, ambasadorul Israelului la Bucureşti.

Convorbirea a avut loc într-o atmosferă cordială.

Apare:

ŞEF RABIN DR. MOSES ROSEN
ÎNVĂȚĂTURI BIBLICE

(Volumul III)

ŞALOM ALEHEM

Universul

Lumea lui Şalom Alehem este a „Luft-menschen”-ilor, a căror substanţă e alcătuită din fum, vint, noroi, spaimă şi vis, lumea ştetl-ului chagallian, în care palpită inimile aparului, ceasului, hamulului, harabagiului, jumultoarei de găini, cizmarului, croitorului, bocitoare, mistului, peitorului, fără nimic solemn în suferinţă, minie, tandreţe, fiindcă foamea, frigul, revolta nu le îngăduie să fie altfel decât sinceri şi spontani.

Indrumaţi spre istorie, fiindcă ştetl-ul a devenit pentru noi istorie, ne desluşim în el nu doar rădăcinile, ci o concepţie despre viaţă, problematica unei structuri iudaice specifice, modelată de Diaspora, grefată pe un tipar evreiesc etern, pe acel „mundus subterraneus”, dovădundu-şi totdeauna prezenţa în clipele de răscruce ale vieţii noastre.

Eroii lui Şalom Alehem sunt parte integrantă din istoria spiritului naţional. Ei abordează el dintr-un unghi critic? Criticismul este un efect al acuităţii viziunii creatoare. Detaşarea, ironia şi autoironia sînt dublate de o profundă înţelegere a celui care aparţine lumii ce se zbate în paginile sale. Ceea ce conferă unitate operei şalomalehemiene este un simţ excepţional al sincroniei impulsurilor proprii ale unui personaj cu sensul general al colectivităţii căreia îi aparţine, proporţionalizarea zvicnirilor sincere ale naturii proprii la scara impusă de experienţa socială.

Romanele sale Menahem Mendel, om de afaceri, Tevie Lăptarul, Stele răţitoare nu sînt nici ierbare, nici sere, ci adevărate expediţii în sufletul evreiesc, nu pe latura lui contemplativă, ci surprinzându-l în plin iures, în tot tumultul hazului de necaz al luptei pentru existenţă. Nimic caricatural, nimic peiorativ şi nimic abstract. Sublimul se naşte din particularul plin de universalitate, din realitatea diformă, apăsătoare, aspră. Alehem face psihologie dialectică, sub raport lexical (eroii îşi exprimă duioşia, de pildă, prin invective) şi sub raport epic (un amănunt tragic, moartea „dusmanului” Hotmah sau Holzman îl transformă pe Muravick, fostul impresar al unei trupe de actori ambulanti, din „Stele răţitoare”, într-un prieten devotat familiei defunctului). Această evitare a unidimensionalismului, vasele tablouri sociale, coloratura violentă în gustul lui Hogarth, gestul popular, franc şi sint instrumentele obisnuite de lucru. Lumii lui îi sînt proprii toate nuanţele pasionalului, tot ce înseamnă emoţie omească; indiferenţii, blazării, afectării sînt eliminaţi în afara graniţelor ei. A-i folosi vocabularul înseamnă a intra în adîncul ei sufletesc.

Creaţia lui Alehem poate reprezenta azi un cîmp de reconstituiri sociologice, morale, geografice şi chiar gastronomice. Există pretutindeni o voluptate de a trăi a personajelor interceptate dinamic de autor la modul plastic şi auditiv. Alehem foloseşte, cu o dezinvoltură înfîlărită numai la marii scriitori, portretul, monografia analitică, asociaţia. Cele două mari tipologii, himeristă (Menahem Mendel, Leibl Rafalovici, Grisa Stelmah, Reizl Spivak etc.) şi realistă (Tevie Lăptarul, Susen-Vesimie, Seine-Seindl, Nuhâm sin Vevik etc.) sînt mai vii decît viaţa însăşi. Dar ce nu este personaj la Alehem? Uliţa Domnului din Holanesti, heiderul din Voronka, sinagoga din Casrilifka, totul depăşeşte documentul biografic, atînd faptul că adevăraţii scriitori cunosc toată claviatura vieţii. Fiecare secvenţă de atmosferă, multime, monolog, introspecţie psihică, cîvînt sînt mereu proaspete, atrăgătoare, noi. Marele talent rupe clişeele, schemele preconceptuate, prejudecăţile academizate. Universul născut din condeiul lui Alehem erupe într-o cascadă de viaţă evreiască şi, totodată, etern-umană, desfăşurîndu-se în principalele ei ecuaţii: naştere, nuntă, moarte. Universul acesta are o existenţă obiectivă, de sine-stătătoare, filmul condiţiei evreului în Diaspora secolului al XIX-lea situîndu-se, astfel, în prezent.

De fapt, Şalom Alehem e un liric. Meliorismul, umorul, verva, toate sînt faţade ale nevoii de a-şi autopersifla lacrima, elanul romantic. El vine spre carte din spre viaţă şi comentariile literare ale lui Tevie Lăptarul, de exemplu, sînt un mod de a da citatului replica experienţei de zi cu zi. Aparent, Alehem poate fi gîndit ca un reproducător al vastului material de viaţă năvălind din toate părţile spre dînsul. Numai că arta lui constă tocmai în dăruirea acestei impresii, simulară cu senzaţia pe care o ai ascultîndu-l pe eroii lui Caragiale, generată de forţa de a depăşi acest material, remodelîndu-l în retorte proprii, printr-o analiză şi sinteză superioare.

125 de ani de la naştere

De prisos a vorbi despre biografia lui Şalom Alehem, fiindcă, asemenea creatorilor de figuri şi fresce imense, biografia lui se contopeşte cu cea a creaţiilor sale. Alehem nu e „personal”, e ca natura însăşi. Este Eli cu cvasul şi ciştigătorul „lozului cel mare”, convieţuind într-o simbioză plină de zbucium cu Ghitl Purişchevici şi Chipărşu şi, prin aceasta, unul din marii noştri scriitori naţionali.

Eroul

Eroul lui Şalom Alehem, pe care-l purtăm fiecare în suflet, trăieşte în iluzie ca-n adevăr. Dar investeşte în iluzie atîta intensitate afectivă, atîta frenezie, încît nici o ciocnire de-o clipă cu realitatea, nici o decepţie, cît de amară, nu-i destul de puternică pentru a-l face să devină altul. Nu poate trăi decît în consens cu el însuşi, astfel încît neizbinda materială se transformă în izbîndă spirituală.

Existenţă religioasă, cît de continuată a generaţiilor, forme de conştiinţă a identităţii ale unei colectivităţi umane. Cu ajutorul lor el învinge moartea. Eroul lui Alehem, hărţuit din toate părţile de necazuri, nu are în faţă decît imperioasă problemă a supravieţuirii; de aici — o filosofie aparte, care face din normele de comportament social puncte de plecare şi repere în alcătuirea unui sistem de cunoaştere.

Spre deosebire de multe prototipuri româneşti ale secolului al XIX-lea, eroul şalomalehemian nu are nimic vetust în el; deşi, în secolul nostru, lumea lui a fost pustiită, nimicită, arsă; deşi croitorul, sacagiul, birjarul străvechiului ştetl au fost răpuşi în camerele de gaze ale lagărelor naziste din timpul celui de-al doilea război mondial, eroul acesta trăieşte, fiindcă Şalom Alehem a împlinit, ca un Ieheskial modern, porunca divină: „Din cele patru vînturi, vino, tu, spirit, şi pîtrunde în aceste trupuri fără viaţă, pentru ca ele să trăiască”. A împlinit-o

GÎNDURI

- La ce bun romanele, cînd însăşi viaţa e un roman?
- Aicea zace un evreu de rînd / Ce-a scris pe limba lui pentru popor. / El pentru omul simplu a fost orînd / Povestitorul tobă de umor. // Viaţa o lua în zeflemea, / Făcînd pe seama ei amare glume. / Dar lumea toată de-o înveşlea / El, bietul, o ducea ca vai de lume. // Cînd cititorii săi rideau mereu / Si culegeau din file bucurie, / Cel care-a scris — o ştie Dumnezeu — / Bolea pe-ascuns, ca nimeni să nu-l ştie („Epitaful lui Şalom Alehem” — scris de el însuşi şi gravat pe mormîntul său).
- Cel mai bun cal are nevoie de un bici, cel mai deştept om are nevoie de un sfat.
- Mai bine să fii cu ochii în patru dinaintea, decît să fii cu ochii în lacrimi după aceea.
- Să nu te lauzi cu ziua de mîine.
- Dacă mîncîci o bucată de piine, trebuie să ştii pentru ce.

Valorile lui sînt ştetl-ul — ştetl-ul nu ca noţiune concretă, ci sufletească — şi forţa credinţei. Ce aşteaptă el, din prima zi a naşterii sale şi pînă în ceasul cînd se pregăteşte de marea călătorie fără de întoarcere? Aşteaptă miracolul. Întîmplarea fericită care să-l izbăvească de necazuri. Înainte de eroul lui Kafka, eroul lui Şalom Alehem simbolizează, prin mii de variaţiuni, însemnătatea perspectivei şi îndrăgita căutare a fericirii, cu atît mai tenace cu cît i se refuză mai mult. Ca şi pentru eroul lui Kafka, aşteptarea eroului şalomalehemian nu e pasivă. Gînditorul, fiindcă, în esenţă, eroul acesta este un filozof, lănsînd mereu întrebări, din unghiul de vedere al tuturor meserilor pe care le îmbrăţişează, asupra „părţii sale de eternitate”, asupra destinului evreiesc şi uman, în genere, gînditorul, deci, e dublat de un om de acţiune. Există un neastîmpăr al autorului însuşi, repercutat la nivelul poporului care trăieşte în paginile sale — fiindcă ce altceva este eroul său, dacă nu poporul evreu însuşi? —, există, aşadar, un neastîmpăr şi o dirigenţă de a voi să fie ceea ce este, nu ceea ce patul lui Procut al realităţii încearcă să-l reducă, să-l mutilizeze, să-l „adapteze”. Cum de reuşeşte să se menţină la suprafaţa apei? Prin faţeta lui asa-zis „realistă”, fiindcă realismul poporului evreu are cu totul alţi parametri decît ne-am obişnuit să-i considerăm ai noţiunii propriu-zise.

„Cine studiază istoria poporului evreu şi nu crede în minuni nu e realist”, avea să spună mult mai tîrziu Ben Gurion, sintetizînd cea mai importantă coordonată a acestui tip de realism. Realismul eroului şalomalehemian este instinctul de conservare nu atît propriu, cît al speciei. Brit-Mila, Bar-Mitzva, hupa etc. sînt nu doar acte individuale de

cu talentul şi dragostea lui pentru acest erou.

Interesant este că eroul lui Alehem e, cu precădere, copil şi adult. Copilăria lui se asemănă cu a lui Bulbas, protagonistul lui Ion Călugăru („Copilăria unui netrebnic”, desfăşurîndu-se într-un ştetl văzut la modul gray-egalic de un Fundoianu, de pildă, fiindcă la Fundoianu accentul cade mai mult pe întreprinderea om-natură, şi văzut mai mult burelesc de Alehem, fiindcă Alehem se instalează înăuntru, în modul de a simţi şi de a reacţiona al vârstei infantile. Marutitatea se concentrează, îndeosebi, în teritoriul tuturor vicisitudinilor îndurate pentru un singur scop: ocrotirea, asigurarea „viitorului” copiilor. Dacă ne gîndim numai la unul din cîntecele noastre populare care au făcut ochul lumii, e vorba de „A idise mame”, putem să înţelegem ce înseamnă dragostea părintească şi dragostea bunicii pentru copii. Pretutindeni, şi la toate popoarele, părinţii îşi iubesc copiii. Dar niciăieri ca la poporul evreu conştiinţa destinului tragic, căpătîntă în milenii de Diaspora, nu a generat o mai profundă duioşie şi tristeţe, o mai adîncă grijă şi teamă, un spirit de sacrificiu mai dramatic, ascuns în duritatea cotidiană a vieţii, unde nu e timp de vorbe frumoase şi de mîngîieri meşteşugite, dar se poate exprima totul lapidar şi cu o cutremurătoare sinceritate şi profunzime.

Febril şi ingenios, eroul lui Alehem se află întotdeauna hărţuit de tot soiul de dificultăţi. E mereu înfrînt şi mereu se ridică singur, ajutîndu-se cu ideea că i-ar fi putut fi şi mai rău decît i-a fost (a trăi prin comparaţie, iată cea mai reductibilă poziţie pentru a-ţi păstra echilibrul) şi cu o glumă.

Crezul artistic

Arta lui Alehem ar putea fi sintetizată în absenţa oricăror bariere între sine şi hirtia de scris. Alehem nu cunoaşte inhibiţia. El comunică cu tot ceea ce se desfăşoară, fiindcă totul e de-o substanţă măsurată cu singele care-i irigă trupul, totul e în sine. Noi contemplăm spectacolul şi-i găsim epitetul, comparaţii, metafore. Dar el nu se sîchiseşte de conderajile noastre estetice. Încercînd atunci să descoperim „Adrisantul”, în tul că Şalom Alehem scrie de parcă avea întotdeauna în faţa lui pe cine care să-l asculte, şi credem că totul e datorat sentimentului asistenţei artistice interlocuror nevăzut. Dar nu. Adevărul e că Şalom Alehem scrie cum îi vine. Se implică pe sine şi totodată, e în afara tuturor eroilor săi. Îi lasă să acţioneze independent; să vorbească nu cum e scris, ci cum se vorbeşte: „Ei şi? Crede că ai scăpat cu atîta? Aş! Cînd a fost fie trecut în catalog şi băiatul cel lalt, Hulivă îl zicea... şi să scoată cîntăntă... ia-l pe Hulivă de unde nu. Ce s-a întîmplat?” Am deschis o pagină la întîmplare şi am citat cîteva rînduri. Mecanismul pare simplu, ca viaţa însăşi. Si, totuşi, e la fel de enigmatic ca şi atunci cînd încearcă să vorbească în numele său personal, să facă eseu filozofic sau introspecţie psihologică despre adică atunci cînd foloseşte metode indirecte ale analizei, Alehem nu depăşeşte hotarele naivităţii. Tot aşa, de ne oprim asupra ţesăturilor conflictuale din romane. Fiindcă toate aceste elemente de literaturizarea vieţii. Atunci cînd însă lasă analiza la o parte, cînd îl ascultă, aceasta e taina, şişi ascultă omuleţii lui dragi de pe uliţa evreiască, atunci Alehem încetează de a mai fi literatură. Cuvintele pline de vitalitate frenetică, fără nimic convenţional în ele, mişună libere de orice reţinere, de orice contrafacere. Şalom Alehem nu e un erior, un regizor sau un păpuşar. Nu e sentimentul distanţării, al privirii de sus. Nu-l ridică pe erou, nici nu-l coboară. Firescul vine de aici. Alehem e „un de-ai lui”, fiindcă propria-i viaţă a fost asiderea cu a lui: un lanţ de suferinţă de frămîntări, de iluzii spulberate, de treziri deloc vesele şi de luări de la o păt în necunoscut.

„Cea mai bună carte e viaţa — scrie Alehem, în 1895, prietenului său confrate lui său Mordhe Spector — şi cel mai bun roman e viaţa fiecăruia dintre noi. Si fiindcă viaţa mea e plină de diverse întîmplări, caractere şi tipuri, mi-am pus în gînd să încep să scriu zilele acestor o carte care să cuprindă diversele episoade trăite de mine (...). Cred că-ţi dă singur seama că n-o să mă apuc să scriu cititorului cum am mîncat sau cum am învăţat sau cum am dormit. Vreau doar să mă opresc asupra faptelor care pot avea un interes deosebit nu numai pentru mine, ci şi pentru ceilalţi”.

Această uvertură la „Întoarcerea de la Iarmaroc”, aşa cum avea să-şi intituleze Şalom Alehem romanul autobiografic, rămîne neterminat, luminează cea de-a doua latură, tot atît de însemnată ca şi prima (arta de a-şi asculta personajele), aceea a capacităţii de selecţie şi de potenţare simbolică a materialului brut de viaţă. Cei-l are la dispoziţie.

Şalom Alehem îşi mărturiseşte crezul artistic: „Literatura se face cu singele zbucium şi necazuri; drept compensaţie rămîn îndoilele de mine însumi”. De ce perseverază atunci? Fiindcă literatura este refugiu şi revanşă împotriva suferinţelor îndurate, un mod de a-şi menţine echilibrul, de a se învinge pe sine de a-şi simţi viaţa plină şi a-şi-o justifica.

Iată ultimele rînduri ale marelui scriitor: „Zac aşa cît e noaptea de mare. Nu pot închide ochii nici măcar pentru un minut! Gîndurile mă frămîntă întruna! Ce rost are să nu fac nimic? Şi spun mamei (soţiei): De ce să-mi pierd vremea degeaba? Mai e mult pînă la ziua... Mai bine lucrez. Dă-mi tocul şi hirtia! Mi-e mult mai bine dacă scriu... Tot nu mă lasă gîndurile în pace!”.

Da, Alehem nu şi-a pierdut vremea degeaba. Opera lui uriaşă şi un pamflet împotriva tuturor nedreptăţilor îndurate de omul pus în ţare, e solidară cu toţi ofensaţii vieţii, e singurul răspuns împotriva oricărei dictatură care ar crede că demnitatea umană poate fi călcată în picioare.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Reconciliere și penitență

Cardinal ROGER ETCHEGARAY
Arhiepiscop de Marsilia

(Text prescurtat)

În decursul acestui Sinod, gândurile mele se îndreaptă în mod deosebit spre poporul evreu, fiindcă acest popor, trăind în mijlocul tuturor popoarelor, trebuie să fie beneficiar dublei misiuni a reconcilierii și penitenței datorate de Biserica într-un sens strict religios, din cauza legăturii originare care unește iudaismul cu creștinismul.

Pe adevăratul măsline, care este Israel, au fost altoite ramurile unui măsline sălbatic, care sînt popoarele trecute la creștinism. Metafora ne îngăduie să înțelegem mai bine natura privilegiată a relațiilor noastre cu iudaismul. „Trebuie să admitem că am uitat rădăcina evreiască, care rămîne sfîntă” (Romani, 11,29).

Inevitabila întrebare care este pusă de Biserica este aceea a permanentei vocații a poporului evreu, a semnificațiilor acesteia pentru creștinii înșiși. Nu e destul să descoperi bogățiile patrimoniului comun. Puțin cîte puțin, urmărind lucrările Conciliului al II-lea al Vaticanului, fără a pierde nimic din originalitatea lor, a devenit clară pentru mine importanța rădăcinilor evreiești. Continuitatea poporului evreu nu este, pentru Biserica, numai o problemă privind relațiile externe care trebuie avute în vedere, ci și o problemă internă care vizează propria ei definiție.

Nu este această legătură unul din elementele tensionale, dinamice ale istoriei salvării? Ca în parabolă, ea reamintește că cei doi fii pot intra în posesia moștenirii întregi numai dacă fiecare e gata să-și sprijine unul pe celălalt, fără invidie, mulțumind pentru binecuvîntarea Tatălui.

După definirea limitelor misiunii noastre de reconciliere cu poporul evreu, trebuie să primim cu seriozitate misiunea noastră de penitență, de căință pentru atitudinea noastră seculară în această privință. Nu vreun calcul oportunistic ne forțează să ne facem această datorie dreaptă, ci solidaritatea cu toți cei care sînt descendenții lui Abraham. În calitate de episcop al unui oraș care are un număr egal de evrei și de musulmani, pot să afirm că ambele comunități trăiesc în bună înțelegere și că, personal, sînt în bune relații umane și pastorale cu cele două comunități.

Să învățăm, asadar, să cerem iertare Domnului și fraților noștri care au fost siliți să trăiască ororile Holocaustului. Să facem în așa fel încît totul să fie reparat, fiindcă trebuie reparat.

Dar să ne amintim, de asemenea, că evreii au fost cei care, prin convergența lor materială și spirituală cu Biblia, prin refuzul de a crede în idoli și, atât de adesea, prin martiriul lor, au înălțat propria noastră credință pe o treaptă superioară de sacralitate.

COMUNIDAD RELIGIOSA HEBREA
"ADATH ISRAEL" DE CUBA

אידישע קהילה עדת ישראל
אד אד

EVREII DIN CUBA

Printre primii evrei stabiliți în Cuba, în 1492, sînt menționați marani. Unul dintre aceștia, Luis de Torres, a fost trimis de Columb, într-una din expedițiile sale, să exploreze aceste ținuturi. Hernando Alonso, unul dintre soldații lui Cortes, a fost arestat de Inchiziție, în 1528, pentru că a citat un psalm în care figurau cuvintele „Israel în Egipt”. În secolul al XVII-lea, grupuri de evrei din Brazilia s-au stabilit în Cuba, în timpul recuceririi Braziliei de către portughezi. În pofida persecuțiilor inchișitoriale, evreii și-au adus și ei contribuția la propășirea economică a țării, extinzind relațiile comerciale ale Cubei cu Germania, Olanda, S.U.A.

Comunitatea evreiască din Cuba capătă un nou statut după cucerirea independenței de stat a Cubei, în 1898. Constituțiile cubaneze din 1902, 1928 și 1940 au stabilit principiul libertății religiei și separării dintre biserică și stat. În acest mod s-au pus bazele legale ale unei vieți evreiești mai libere, sub aspect religios, cultural, de asistență socială.

În 1904, au fost înființate Uniunea Congregațiilor Evreiești și o sinagogă. Din 1906 este menționată existența unui cimitir. În timpul primului război mondial se stabilesc în Cuba evrei veniți din Turcia. Mulți dintre ei au nevoie de sprijin material. Unii membri ai U.C.E., în mod special David Blis, vin în ajutorul lor. În 1914, evreii sefarizi întemeiază o organizație numită „Union Hebraica” („Shevet Ahim” — „Uniunea Evreiască”, „Fraternitatea”). Între 1920 și 1924, evrei din Europa de est imigrează în Cuba. Principala organizație a evreilor din Europa de est în Cuba, creată în 1926, este „Centro Israelita”. Tot în 1926 se pun bazele unei organizații evreiești de femei: „Asociación Feminina Hebrea de Cuba” („Asociația Femeilor Evreice din Cuba”).

Prima școală evreiască, funcționînd sub auspiciile Congregației sefarde „Shevet Ahim”, a fost înființată la 21 ianuarie 1924. Din 1924, școala a trecut sub patronajul lui „Centro Israelita”. În 1935 a fost fondat Colegiul Iavne. I-au urmat școala „Salom Alehem” (1940), școala de pe lângă templul „Beth Israel” și altele.

În 1970, statisticile arătau că obștea evreiască din Cuba număra aproximativ 1500 de membri, dintre care 1000 în capitală, restul în alte localități și că existau cinci sinagogi.

Într-una din zilele calde ale timpului petrecut la Havana, mi-am propus să fac o vizită la Sinagogă, situată nu departe de portul comercial, pe avenida Picota, la nr. 52.

Edificiul sacru, care se înalță pe patru nivele, aureolat la intrare de o menora și de gravuri cu însemne iudaice, este

o construcție de toată splendoarea. Aici am cunoscut oameni care m-au intiminat cu multă căldură și amabilitate.

Din discuțiile purtate cu gazdele, aflu că impunătorul edificiu a fost cîtorit în 1956, de către dl. Kalman Wodonov, cu ajutorul unor confrăți din S.U.A. Edificiul funcționează zilnic. De 20 de ani sinagoga nu mai are rabin, predicile și activitățile de cult sînt ținute de către dr. stomatolog MORITZ LISZOVITZ, un renumit cărturar, apreciat nu numai de conconștenții săi, ci și de turiștii care vizitează Havana.

În seara Săbatului și a doua zi, de Roș Hodeș, am participat și eu, ca invitat, la slujbă, alături de cei 12 enoriași ai sinagogii, care, în majoritatea lor, erau vîrstnici. Administratorul, foarte bucurat că avea oaspeți din România, pe care și-a propus să o viziteze, mi-a oferit în dar o „kipa” (tichie) foarte frumoasă, din mătase, de culoare galben-oliv.

Micuta comunitate evreiască de pe acest petic de pămînt al lumii, care numără azi circa 1000 de membri, dintre care 350 trăiesc la Havana, își continuă pașnic tradițiile străbune, care sînt păstrate și transmise generațiilor noi, își manifestă dragostea și atașamentul față de învățătura sfîntă, grija față de cei bolnavi și fără familie. Toate dovedesc din plin forțele morale ale acestui pașnic popor, în ciuda tuturor piedicilor care i-au stat în cale.

SERBAN GHEORGHIU

AHARON APPELFELD

Scritorul israelian Aharon Appelfeld este laureatul Premiului statului Israel pentru literatură pe anul 1983. Bine cunoscut în Israel, scriitorul — originar din România — este unul dintre cei mai de seamă romancieri israelieni. În ultimele două decenii, el a publicat douăzeci de volume de povestiri și romane, care i-au adus o binemeritată faimă. Opera lui a fost încununată cu diverse premii, dintre care amintim: Premiul prim-ministrului (1969), Premiul Brenner (1973), Premiul Bialik (1979), Premiul Memorial (1982) ș.a.

În romanul „Badenheime 1939”, acțiunea se petrece într-o stațiune balneară, unde evreii prezenți ignoră amenințarea ce se apropia de ei, privind ororile Holocaustului.

În „Virsta minunilor”, roman publicat în 1978 și unanim apreciat, se povestește, în prima parte, viața unui scriitor evreu în Austria antebelică, unde se instaură, treptat, o atmosferă antisemită, iar partea a doua nu-l aduce în prim plan pe fiul scriitorului, întors în orașul său natal, în căutarea identității sale.

Dacă în povestirile sale Appelfeld pare deosebit de preocupat de soarta copiilor, aceasta se datorește îngrozitoarelor circumstanțe în care însuși autorul și-a petrecut copilăria. Ambii săi părinți au fost împușcați într-un lagăr de concentrare, în 1942, pe cînd Aharon avea doar 10 ani. Reușind să fugă din lagăr, el a răstăcit din loc în loc, pînă a ajuns în Israel, în 1947. A studiat limba și literatura idish la Universitatea Ebraică, debutînd în literatură, în 1959, cu o povestire, după care a publicat, în 1962, o culegere de povestiri, intitulată „Fum”.

Printre cele mai recente lucrări ale sale tipărite în Israel amintim: „Foc viu”, un roman despre un băiat scăpat din urgia Holocaustului și care se adaptează greu la viața de kibutz; „Eseuri la persoana întîii” (1979) și „O sută de martori” (1980).

I. GOLDSTEIN

Colegiul de studii iudaice de la Heidelberg

„Atît viața intelectuală, cît și cea științifică germană, mai ales în secolul al XIX-lea și pînă în 1933, ar fi fost mult mai săracă fără cetățenii evrei. Sîntem mindri de această epocă a istoriei și tradiției germane...”, a declarat Helmut Schmidt în alocuțiunea rostită la festivitatea organizată cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a lui Nahum Goldman. Această recunoaștere de către fostul cancelar al R. F. Germania este atestată de nume scrise cu litere de aur în istoria culturii germane, în istoria umanității.

Deși numărul celor ce alcătuiesc actuala obște evreiască din R. F. Germania este redus — doar 5% din marea comunitate existentă înainte de Holocaust —, problema dezvoltării culturale, bazată pe o bogată tradiție, se află continuu în atenția conducerii ei. Astfel, au fost reînființate școli elementare evreiești, iar la Frankfurt și München s-au creat și asemenea licee. Dar acestea satisfăceau numai primele cerințe ale reorganizării spirituale. Treptat, a apărut necesitatea creării unui for superior care să pregătească cadre pentru comunitățile evreiești și elevii evrei. În 1979, conducerea obștii evreiești a hotărît crearea unui

Colegiu pentru studii iudaice la Heidelberg. Era succesul importantelor institute de învățămînt superior iudaice din trecut. Dacă în 1873 înființarea, la Berlin, a unui colegiu a însemnat un punct culminant al învățămîntului și spiritualității evreilor din Germania, crearea Colegiului de la Heidelberg, după mai bine de o sută de ani, a devenit pentru iudaismul vest-german o dată istorică: este primul colegiu evreiesc înființat în Germania federală după Holocaust.

Utilarea colegiului corespunzător cerințelor și posibilităților actuale constituie una dintre preocupările primordiale ale conducerii sale. Se află în curs de organizare o bibliotecă, care dispune de 15000 de volume de specialitate iudaică, o însemnată colecție de diapozitive privind istoria artelei iudaice ș.a.

Un aspect deosebit al acestui modern colegiu este ilustrat de faptul că el menține o colaborare înedită cu Universitatea din Heidelberg. Studentul de la colegiul evreiesc trebuie să se înscrie la universitate pentru o materie secundară, iar studenții neevrei de la teologie sau științe istorice trebuie să studieze unele materii la colegiul evreiesc. Astfel sînt însușite cunoștințe care fac să fie mai bine înțeles iudaismul de către studenții neevrei. În prezent, urmează cursurile colegiului 60 de studenți evrei, precum și peste 100 de tineri provenienți de la Universitatea din Heidelberg.

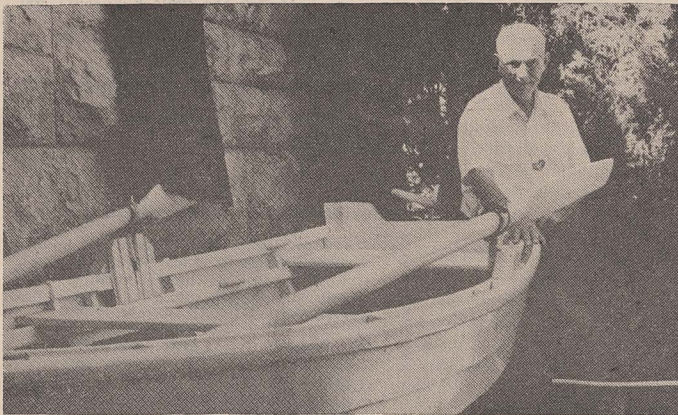
Ce se predă? Materile fundamentale sînt Biblia și interpretarea ei, scrieri rabinice, istoria poporului evreu, istoria filosofiei și spiritualității iudaice, literatura ebraică. Materile secundare includ: serviciul divin evreiesc, arta iudaică, sociologia iudaismului ș.a. Mulți dintre studenții evrei care urmează cursurile acestui colegiu nu sînt interesați atît să obțină titlul academic, cît, mai ales, să-și însușească cultura propriului popor, o cultură care a avut o însemnată influență, timp de sute de ani, în Europa.

Prelegerile sînt ținute de profesori care locuiesc la Heidelberg, precum și de un important număr de specialiști din Israel, Anglia, S.U.A. și oameni de știință evrei care au părăsit Germania în anii '30.

Ceea ce caracterizează această instituție este străduința de a lega ce a fost distrus de reconstruirea unei comunități vii evreiești, în spiritul tradiției iudaice.

Barca salvatoare

Recent a avut loc în Israel o ceremonie consacrată împlinirii a 40 de ani de la salvarea de deportare a evreilor din Danemarca, prin trecerea multora dintre ei în bărci pescărești de pe fărîmul danez pe cel suedez. La solemnitate a participat, printre mulți alți danezi, băcănul Gilbert Lassen, care a donat muzeului de la Yad Vashem barca cu care a salvat în acest mod mai mulți tineri evrei. Cu unii dintre aceștia a avut acum bucuria să se întâlnească în Israel. (În fotografie: Gilbert Lassen și barca dăruiată).

CENTENARUL UNUI PEDAGOG ȘI SAVANT DE SEAMĂ

În cele trei decenii de existență, Liceul Israelit din Timișoara s-a putut mândri cu mulți profesori care îmbinau, în mod armonios, temeinica lor pregătire de specialitate cu măiestria pedagogică. La aceste calități se mai adăugau căldura umană în relațiile cu elevii aparținând tuturor straturilor sociale și, totodată, exemplara lor fermitate față de vicisitudinile istoriei. Printre aceste personalități remarcabile un loc distinct îl ocupă prof. dr. Victor Dénai.

Născut la 2 mai 1884, în Arad, a făcut studii strălucite la Universitatea din Budapesta și la Sorbona (Paris), de unde revine cu licența în limba și literatura franceză și cu titlul de doctor în filozofie. În 1907 i-a apărut lucrarea intitulată: „Simțul naturii în literatura franceză din secolul al XVIII-lea”. În același an, și-a început cariera didactică la liceul real de stat din Timișoara, apoi, din 1911, este directorul gimnaziului muncitoresc din Timișoara. O monografie consacrată orașului Timișoara, care apare în 1912, îl prezenta încă de atunci pe dr. Victor Dénai printre personalitățile de seamă ale acestuia.

După unirea Banatului cu România, noile autorități aprobă cererea comunităților evreiești din Timișoara de a înființa un liceu confesional, unde să se predea limba Bibliei și istoria milenară a poporului evreu. Liceul a luat ființă în noiembrie 1919, prof. dr. Victor Dénai devenind primul lui director, funcție ce o deține până în 1925. Dând dovadă de o energie inepuizabilă și de inventivitate, tânărul director a făcut față cu succes tuturor greutăților inerente începutului, asigurând tinerea lecțiilor în diferite clădiri, pînă la construirea edificiului propriu al liceului.

După 1925, dr. Victor Dénai și-a continuat activitatea ca profesor la liceul ale cărui temelii le pusese, predind lecții de limba și literatura franceză. Pentru noi, foștii lui elevi, aceste ore rămîn de neuitat, căci ele nu numai că ne-au permis însușirea temeinică a limbii lui Racine și Voltaire, ci și posibilitatea să ne lărgim orizontul cultural, ascultînd interesantele sale prelegeri. Am aflat mai tîrziu despre proiectul elaborat de profesorul nostru privind necesitatea organizării unor „Olimpiade intelectuale”, formă de întrecere a inteligenței umane. Proiectul său a fost prezentat mai întîi la Politehnica din Timișoara și apoi, în 1930, la Institutul Pedagogic „J.-J. Rousseau” al Universității din Geneva, unde a și fost experimentat cu succes. Deși ideea a fost bine primită pe plan internațional, nu s-a ajuns, totuși, la organizarea sistematică a „Olimpiadelor intelectuale” propuse de profesorul timișorean.

Încă din tinerețe, Dénai a manifestat înclinații spre studiul evoluției orașelor. În acea perioadă încă nu se constituise știința urbanistică. Într-o lucrare publicată în 1917, el a realizat o operă de pionierat în elaborarea „științei despre orașe”. După primul război mondial, el a devenit un colaborator al publicației periodice „Urbanismul”, editată la București, precum și al unor reviste de peste hotare, ca „La vie urbaine”, „Oeuvres”, ambele din Paris, și al altor periodice, franceze, belgiene, americane, germane și ungare. Prof. dr. Dénai a elaborat termenul de „urbanografie”, adică descrierea orașelor, iar mai tîrziu cel de „urbanologie”, prin care înțelegea știința despre orașe. Meritul principal al definirii termenului de „urbanologie” era că propunea o viziune dinamică a orașelor, ținînd seama de dezvoltarea lor istorică, economică, demografică etc. Paternitatea prof. Dénai asupra acestui termen este recunoscută în „Petit Glossaire de l'Urbanisme, en six langues”, editat la Paris, de Gaston Bardet, în 1935 (p. 33). La invitația Societății Franceze a Urbanistilor a participat, în 1934, la conferința Uniunii Internaționale a Orașelor, iar în 1937, la Paris, la primul Congres Internațional al Urbanismului Subteran. Cu acest al doilea prilej a fost ales vicepreședinte al Congresului. Apreciat pe plan european, prof. dr. Dénai era în corespondență cu marii arhitecți ai vremii, printre care Gaston Bardet, conducătorul Societății Franceze a Urbanistilor, Le Corbusier ș.a.

Prof. dr. Dénai n-a fost însă numai un mare pedagog și un savant de talie internațională, ci și un militant pentru pace și progres social. Alături de mai mulți profesori ai Politehnicii din Timișoara, scriitori și alți oameni de cultură, participă la organizarea unei mari întruniri antirăzboinice la Timișoara, în ziua de 28 august 1932, și este ales membru în comitetul provizoriu al Ligii Im-

potrii Războiului. Publică articole în periodice militante progresiste, ca: „Lupta patriotică”, „Contemporanul”, „Korunk”, „Tribuna”, „Utunk”. Activează în cadrul unor organizații de masă cu orientare antifascistă, fiind apreciat pentru dăruirea cu care se consacră nobilului scop al acestora.

Timp de trei decenii (1919—1948), prof. dr. Victor Dénai a stat în slujba Liceului Israelit din Timișoara, suportînd mult timp privațiuni și primejdii. Dar

condițiile materiale modeste în care trăia și violențele huliganilor profasciști n-au putut să-l descurajeze nici în timpurile grele ale dictaturii antonesciene și nici pînă atunci. Și-a continuat preocupările științifice și activitatea didactică, încrezător într-un viitor mai bun al omenirii.

Speranțele sale nu au fost îndeplinite. După 23 August 1944, meritele sale științifice au fost recunoscute și pe linie de stat. În 1948 a devenit profesor suplinitor la universitățile „Babeș” și „Bolyai”, predînd cursuri de urbanistică și de geografie economică. Pensionîndu-se, în 1950, la împlinirea limitei de vîrstă, neobositul cercetător își găsește un nou cîmp de activitate, odată cu înființarea bibliotecii academice clujene. Profesorul universitar pensionar ia parte activă la organizarea bogatelor fonduri aflate în patrimoniul bibliotecii, printre care colecția marelui speolog Emil Racoviță și cea a poetului și publicistului Emil Isac. Pune bazele fondului de cărți rare și inițiază studiarea și valorificarea fondului de manuscrise orientale al bibliotecii. După opt asemenea ani de activitate intensă, el se simte nevoit să se retragă din munca activă, de zi cu zi. Academia Republicii Socialiste România, în semn de prețuire a meritelor sale, l-a propus pentru o pensie personală, care i s-a acordat. Nu a renunțat însă încă după aceea la preocupările sale de urbanologie. Uniunea Arhitecților din România l-a trimis într-o călătorie de studii în U.R.S.S., iar ca membru al Comisiei tehnico-științifice a fostei regiuni Cluj a luat parte activă la rezolvarea unor probleme de urbanistică, ridicate de dezvoltarea rapidă a zonei.

Spre sfîrșitul vieții sale, prof. dr. Victor Dénai a hotărît să doneze bibliotecă sa personală — cuprinzînd peste 1500 de volume importante, printre care multe rarități din domeniul urbanisticii, arhitecturii, istoriei, geografiei și literaturii, mîile de imagini urbanistice și hărți, manuscrisele și corespondența sa — bibliotecii filialei clujene a Academiei Republicii Socialiste România. Acest generos act de dănie culturală a fost, cum scrie el, „un semn de recunoștință pentru regimul care mi-a asigurat, printr-o pensie personală, o bătrînețe liniștită”.

S-a stins din viață la 1 decembrie 1968, la vîrsta venerabilă de peste 84 de ani. La funeraliile sale, i-au adus un ultim omagiu foștii elevi, studenți și colaboratori. Amintirea acestei distinse personalități a vieții noastre științifice a rămas vie în memoria acelor care au avut privilegiul de a-l cunoaște.

WILLIAM ZIEGENLAUB

Moment Jacques Byck

OMAGIUL PROFESORULUI

După ce trec involburările imprevizibile lui Făur, începutul lui martie e așteptat ca sol al reînnoirilor; soarele-și câștigă prioritatea în spațiul celest, iar pămîntul își multiplică paleta-i coloristică.

În confluența acestor repere, sărbătorirea femeii se confundă — nu întîmplător — cu începutul ciclic al vieții.

Adaosul de căldură sufletească cu care sînt înconjurată cele omagiate azi se percepe la fel de miraculos ca descătușarea înților muguri într-un luminis de pădure.

Am primit și am simțit de nenumărate ori această căldură de la cei cu care mergem alături — soți, fii, rude, prieteni, colegi de serviciu.

De fiecare 8 Martie însă nu pot să uit un gest anume — nu atât fiindcă ar fi fost mai altfel decît al celor din jur, ci fiindcă se îndeplinea într-un anumit ritual, de gingașie și prețuire, de tandrețe și respect; un gest regizat cu meticulozitate și discreție.

Profesorul Jacques Byck venea în această dimineață de primăvară însoțit de o tină florărească (prevenită din timp

asupra finutei sărbătorești în care trebuia să se prezinte), însoțindu-și urarea de gestul profesional al purtătoareii unui imens coș plin cu ghiocei și violete, curisipea, în tăcere — ușor teatral —, omagiu al și parfumat al dascălului.

Cele care primeam ofranda înflorată parcă în bîndate și duioșie, în încrederea că celor cărora le sîntem egale nu le este indiferentă slăbiciunea noastră pentru frumos.

Am primit și vom primi, desigur, în continuare de ziua noastră flori.

Omagiul profesorului Byck se singulează într-un fel deosebit, nu numai prin demersul care-i sporește registrul afectiv, ci și pentru că în orice instituție în care intra în această zi toate femeile se bucurau — în egală măsură — de atenția sa.

Pentru generația care s-a bucurat — în urmă cu două decenii — de ultimele buchete de ghiocei și violete de la J. Byck, reeditarea elogiului, în spiritul manierei, păstrează încă prospețimea petalelor de atunci.

STELA TOMA

TEATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREȘTI

str. Dr. Iuliu Barasch 15 — tel. 20.39.70 — prezintă

Între caftan și smoking (duminică 4 martie, ora 18,30; joi 15 martie, ora 18,30; sîmbătă 24 martie, ora 18,30); Arca bunei speranțe (duminică 11 martie, ora 11; duminică 18 martie, ora 18,30); Efras Saga (sîmbătă 10 martie, ora 18,30; joi 22 martie, ora 18,30); Cîntărețul tîrșetilor (duminică 11 martie, ora 18,30); Se caută o stea (joi 8 martie, ora 18,30; sîmbătă 17 martie, ora 18,30; duminică 25 martie, ora 18,30); Spectacol de folclor evreiesc (duminică 25 martie, ora 11; Seară omagială „I. Peltz” (vorbește scriitorul George Macovescu) — miercuri 21 martie, ora 18.

Textul spectacolelor poate fi ascultat și în limba română, la cască.

DECESE

În perioada 23.I.—22.II.1984, în cimitirile Comunității Evreilor din București au fost înmormîntați:

Krandzorf Haim Schlomo (86 de ani), B-dul N. Bălcescu 25; Stoian Ghizela (73), str. Mohorului 3; Fruchman Iancu David (82), str. Hristo Botev 9; Marsovszki Rebeca (76), str. Gării de Nord 68; Marcus Fany (75), str. Cealovski 8; Vigdar Abram (59), Alea Cosaci 1; Friedman Dina (62), str. Ciurea 14; Biller Blime (80), str. Andrei Popovici 10; Levi Jacob Jacques (73), str. Izvorul Crișului 12; Simon Sultana (77), Marcus Marcel (85), Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Iancu David (80), Cămin „Martin Băluș”; Simon Clara (74), str. Nerva Traian 88; Hulles Leopold (89), str. Radu Vodă 20 A; Laiter Elias (72), str. Delea Veche 4; Wisner Flora (78), str. Labirint 97; Herșcovici Mates (84), str. Nicopoli 16; Cohn Maria (84), B-dul Dacia 56; Codrine Marguerite (76), B-dul Republicii 57; Herman Albert (79), str. Viitorului 174; Șefler Amalia (72), str. Serg. Turturea 11; Pollack Eugenia (88), Calea Dorobanți 10; Finkelstein Bernard (84), str. Doamnei 5, Ionescu Tili (76), str. Radu de la Afumați 65.

Familia anunță, cu aceeași durere, împlinirea a zece ani de la decesul mult regretatei noastre

ISER BIȚA

Profund îndurerată, Marcu Calmanovici, soț (Focșani), Rica Segal, Rica Peisich (Botoșani) și ing. Kinsburg Ioj (București), nepoi, anunță decesul scumpei și devotatei soții și matusi

BETTY CALMANOVICI

Înhumarea a avut loc la 17 ianuarie a.c., la Cimitirul evreiesc din Focșani. Binecuvîntată să-i fie amintirea!

Doctor Bogdanov Brana, soție, cumnatele Gilda Rugescu și Lața Regenstein, Beno Regenstein, cumnat, cu sfîșietoare durere, anunță încetarea din viață a

farmacistului BOGANOV GHES din Tulcea

la 13 februarie 1984.

Va rămîne veșnic în inimile noastre!

Rebeca, mamă, Debora, soră, anunță, cu aceeași profundă durere ca în prima zi, că la 18 martie a.c. (10 Adar) se împlinesc 30 de ani de cînd soarele în vedea neuitatei și adorabilei noastre copile și surori a apus pentru totdeauna, spre marea noastră durere,

MINA GRINBERG — 17 ani (Galați)

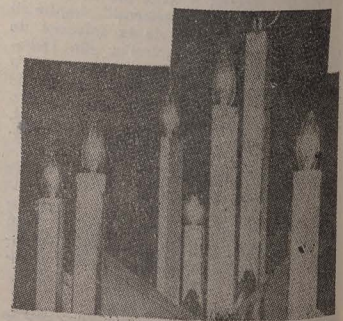
Dr. Marius Bernfeld anunță, cu tristețe, că se împlinesc 47 de ani de la încetarea din viață a bunicului său

doctor NATHAN BERNFELD

Familia, îndurerată, anunță că la 20 Tevet s-au împlinit șase luni de la moartea fulgerătoare a scumpului și neprețuitului

MARCOVICI HERMAN Negrești — Iași

O pioasă aducere aminte!

Din comunitățile noastre

BUCUREȘTI

„EVREI — DESCHIZĂTORI DE DRUMURI ÎN ȘTIINȚA MODERNĂ”

Ceea ce a caracterizat conferința lui Zoltan Turner a fost străduința sa de a ne oferi mai mult decât o înșiruire de date și nume din istoria științei moderne. Conferențiarul a încadrat contribuțiile evreiești recente într-o lungă tradiție culturală, în contextul vocației funciare a poporului Cărții. De îndată ce zidurile ghetoului s-au prăbușit, s-a creat posibilitatea pentru manifestarea, pe plan universal, a polivalenței spiritului iudaic, a vitalității creatoare a unui neam bătrân și vesnic tânăr.

Din amplitudinea și masiva participare evreiască la fundamentarea științei moderne, în toate domeniile cunoașterii, vorbitorul s-a aplecat doar asupra citorva domenii de vîrf, decisive în stabilirea liniilor directoare ale uriașei revoluții științifice și tehnice contemporane: fizica, biologia și cibernetica.

Chiar dacă e cel mai mare, Einstein, creatorul teoriei relativității, nu este însă singurul mare fizician evreu care a marcat evoluția fizicii moderne. Conferențiarul a relevat, rînd pe rînd, rolul pe care l-au jucat în edificarea noii fizici marile realizări ale unor fizicieni evrei, precum Jacob Franck, Niels Bohr, Herman Minkowski, Max Born, Gustav Hertz, Arnold Sommerfeld.

Conferențiarul a evocat momente din epoca eroică a fizicii moderne, din anii '30 ai acestui secol, cînd două dintre „capitalele” fizicii moderne, Copenhaga și Göttingen, erau dominate de mari personalități științifice evreiești. La Copenhaga, șeful recunoscut unanim al școlii de fizică era Niels Bohr. La Göttingen erau Born și Franck.

În descoperirea fisilunii nucleare, care a însemnat cucerirea de către om a energiei nucleare, un rol important l-au avut fizicienii evrei Lise Meitner, Otto Frisch, Leo Szilárd. Alte nume evreiești înscrise în istoria atomului: Edward Teller, Eugen Wigner, Robert Oppenheimer, Otto Stern, Rudolf Peierls, Piotr Kapita, Felix Bloch, Samuel Goudsmid ș.a. Evreii s-au ilustrat și în alte domenii ale fizicii: realizarea laserului (A. Kastler, Th. Maiman), fizica plasmelor, a temperaturilor joase etc.

Și în fundamentarea geneticii moderne evreii au adus contribuții decisive. Dintre realizările care au fost înnumerate cu Premiul Nobel, au fost citate în expunere descoperirea producerii mutațiilor genetice sub acțiunea razelor X (H. Y. Muller), prima recombinație a caracterelor ereditare (J. Lederberg), prima sinteză a unei proteine cu ajutorul unui acid nucleic artificial (M. W. Nirenberg). Sinteza artificială a ADN de la un virus, realizată de A. Kornberg, inaugurează era sintezei artificiale a genelor, iar realizarea primelor hibride din două specii bacteriene (Stanley Cohen) deschide epoca ingineriei genetice.

Conferențiarul s-a oprit apoi îndelung asupra ciberneticii, știință în fundamentarea căreia un aport însemnat revine marelui matematician evreu Norbert Wiener și lui John von Neumann, cu un rol foarte important în realizarea mașinilor electronice de calcul.

Desigur, în această sinteză nu am putut cuprinde decât unele aspecte, unele personalități prezentate în materialul bogat al conferinței lui Zoltan Turner.

În încheiere, ing. Th. Blumenfeld, președintele Comunității Evreilor din București, care a prezidat această seară culturală, a subliniat valoarea deosebită a conferinței, conștiințiozitatea și minuțiozitatea cu care Zoltan Turner și-a pregătit documentata sa expunere, valoarea elevată a acesteia.

A. Z.

„NEONAZISMUL”

Conferința ținută de publicistul I. Finținaru, la 14 februarie a.c., în sala din str. Popa Soare, a fost consacrată neonazismului, ca o prezență nocivă a scenei politice occidentale, care preocupă și neliniștește opinia publică democratică și, în mod firesc, pe evrei, poporul care a suferit cel mai mult de pe urma fascismului. Evocarea unor impresii pe care le-a cules personal vizitînd Buchenwald și Auschwitzul, ca și a unor aspecte ale agitației neonaziste pe străzile Stuttgartului i-a servit vorbitorului pentru a sublinia atît necesitatea de a nu ignora nici un moment ce a însemnat fascismul ca doctrină și practică reacționară, antiumană, de exploatare și genocid, precum și raportul de filiație dintre acesta și recrudescența sa actuală.

Citînd, în continuare, un șir de definiții date neonazismului de diferiți autori antifasciști sau de texte de lege, conferențiarul a arătat că cea mai larg acceptată este aceea care, pornind de la considerentul că esența fenomenului a rămas neschimbată, apreciază că neofascismul sau neonazismul (termenii sînt echivalenți) este fascismul vechi, în straie noi sau în regie nouă. În context s-a prevenit împotriva oricăror generalizări, arătîndu-se că nu orice formație de dreapta este neofascistă; calificîndu-se drept neofascism doar acea concepție și acea politică caracterizată prin ură de om, antiumanism, antisemitism, prin refuzul democrației, aprobarea violenței și opțiunea pentru un regim antipopular, de tipul celui mussolinian sau hitlerist.

Punînd întrebarea firească: cum este posibil să se producă o resurrecție a fascismului, după înfrîngerea suferită de acesta în 1945, conferențiarul a enumerat un șir de factori determinanți, între care criza economică, cu somajul ei fără precedent, degradarea unor înalte valori morale, războiul rece și corolarul acestuia, cursa înarmărilor, generatoare de psihoză de război, atitudinea de „complotență” manifestată față de epigonii lui Mussolini și Hitler.

Afirmîndu-se că neonazismul a fost inițiat de naționaliști înșiși, s-a arătat că foștii fasciști au activat mai întîi în clandestinitate, pentru ca, ulterior, și de multe ori, să apară și să se prolifereze grupări, formații, partide neofasciste; unele care s-au declarat pe față ca fiind de inspirație fascistă sau național-socialistă; altele, dată fiind compromiterea categorică a ideologiei fasciste, s-au prezentat sub denumiri camuflate. Ele au fost tratate de cei în drept ca „aparții izolate”, ca „fenomene marginale”. Numai după ce au început să-și manifeste față de agresivitate, trecînd la atacuri înarmate, asasinat, teroare, la așa-numita „strategie a tensiunii”, menită să destabilizeze regimurile democratice, după ce au avut loc, în 1980, atentatele de la Bologna, München și Paris, soldate cu numeroși morți și răniți, s-a produs o oarecare „constientizare” a opiniei publice și a autorităților asupra pericolului pe care-l reprezintă neonazismul. În cadrul expunerii, au fost citate numeroase exemple de grupări neonaziste, numele „führerilor lor, diferite acțiuni teroriste la care s-au dat, legăturile internaționale pe care le întîrețin.

Referindu-se la o serie de trăsături comune ale grupărilor neonaziste, vorbitorul a relevat că cele mai caracteristice sînt antidemocratismul, naționalismul exacerb, exaltarea războiului, rasismul.

O direcție propagandistică primordială a neonazismului o constituie încercarea de reabilitare a fascismului și, pe această linie, de negare a crimelor săvîrșite de el, un exemplu evident fiind campania de negare a existenței lagărelor de exterminare, a camerelor de gaze, a amplorii Holocaustului — campanie infirmată cu desăvîrșire de realități, de studiile pertinente apărute în ultimul timp.

Rasismul neonaziștilor — fie că recurge direct la elucubrările lui Rosenberg, fie că ia forma tezelor „elitiste” ale „noii drepte” din Franța — este îndreptat, în prezent, împotriva muncitorilor străini (Gastarbeiter), a popoarelor africane și asiatice, dar, ca și în trecut, în mod deosebit împotriva evreilor. Ura împotriva evreilor constituie o orientare primordială a neonazismului, „legitimitatea” pentru adversitate și luptă împotriva neevreilor, împotriva cauzei democrației și păcii, panta pe care urmașii lui Hitler au ajuns la terorism. Sloganurile antievreiești ale căpeteniilor naziste au dus la atentatele de pe Rue Copernic și Rue des Rosiers (Paris), din Anvers, Viena, Berlinul occidental, soldate cu morți și răniți, din rîndul evreilor și neevreilor.

Actele criminale ale neonaziștilor au trezit indignarea și protestul forțelor democratice din țările respective, care au organizat mari demonstrații, sub lozinci ca: „Jos fascismul!”, „Evrei, neevrei, o luptă comună!”.

Aprecînd că pericolul neofascismului nu trebuie dramatizat, dar nicicînd subestimat, vorbitorul a arătat că personalități marcante au chemat la vigilență împotriva neonazismului. Președintele României s-a pronunțat ferm împotriva „reactivării în diferite țări a forțelor reacționare, neofasciste, a manifestărilor rasiste, antisemite” și a luat, în acest sens, pe plan internațional, inițiative menite să ducă la lichidarea unor tendințe periculoase. Noi, evreii, avem datoria de a fi în primele rînduri ale acestei lupte,

manifestînd — așa cum arăta Eminența Sa Sef Rabin dr. Moses Rosen — „Toleranță tolerantă! Intoleranță intolerantă!”.

În încheiere, av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a mulțumit conferențiarului pentru expunerea sa, care a abordat, într-un mod interesant, documentat, o problemă de mare actualitate.

„ISTORIA IERUSALIMULUI”

În seara zilei de 7 februarie a.c., în prezența unui numeros public, a avut loc, în sala din str. Popa Soare 18, conferința ing. Dan Regenstreif, cu tema: „Istoria Ierusalimului”.

Bazat pe o vastă documentare, conferențiarul a făcut o succintă trecere în revistă a istoriei Ierusalimului, din mileniul al III-lea înainte erei actuale și pînă în prezent.

La 200 de ani după stabilirea evreilor în Canaan, David cucereste cetatea. În anul 1000 î.e.a., el ridică aici un altar și depune acolo Arca Alianței. Fiul său, regele Slomo, ridică pe Muntele Moria un palat și Templul, construit din piatră, lemn de cedru și aur, care avea să-i poarte numele. Orașul devine centrul spiritual al Poporului Cărții. După moartea sa, încep disensiunile între cele 12 triburi, care provoacă declinul orașului. Acesta e cucerit de Nabucodonosor. În 586 î.e.a. Prizonierii sînt siliți să ia drumul exilului babilonian.

Eliberați în 538 î.e.a., evreii revin la Ierusalim, reconstruiesc altarul și Templul. În cel de-al II-lea volum al cărții „Divrei Haiaimim” se relatează că, timp de șapte ani, 155 000 de oameni au muncit neîncetat la construcție.

Ierusalimul trăiește liniștit sub Alexandru cel Mare, dar, în 169 î.e.a., Antiochus Epifanes jefuiește Templul și introduce acolo cultul lui Zeus Olimpicul. Populația se revoltă, luptă împotriva trupelor elene și, în 164, Iehuda Macabeul recucereste Ierusalimul și purifică Templul. Simon Macabeul, cu care începe dinastia Hașmoneilor, reușește să întregască regatul, așa cum era el sub David și Slomo. Ierusalimul prosperă. Un aflus crescînd de pelerini din țară și Diaspora se îndreaptă spre Templu. Între urmașii lui Simon au loc însă neînțelegeri, care slă-

besc din nou rezistența cetății, facilitînd cucerirea ei de către romani.

În anul 70 e.a. are loc distrugerea, de către romani, a Ierusalimului și a Templului. După 60 de ani, Bar Kohba recucereste, pentru scurt timp, Ierusalimul, revolta condusă de el fiind înăbușită, în 135, de împăratul Adrian. Califul Omar ajunge la Ierusalim în anul 638, an care marchează începutul dominației otomane asupra Ierusalimului. Cruciații cuceresc orașul la 15 iulie 1099.

La 2 octombrie 1187 însă, sultanul Saladin recucereste orașul, care trece, pe rînd, sub stăpîniri străine.

În cea de-a doua jumătate a secolului al XIII-lea mari personalități ca Maimonide sau Benjamin de Tudela vizitează orașul. În 1261, unul dintre cei mai învățați evrei din Europa, rabinul Moșe ben Nahman creează o sinagogă în jurul căreia se constituie o comunitate, întîrită ulterior de evreii alungați din Spania.

Odată cu venirea la putere a mamelușilor, evreii o duc ceva mai bine. Comunitatea evreiască e foarte numeroasă, notează pelerinii Isac ben Iosef ibn Șelo, în 1331, și Mesulem ben Menachem, în 1481. Dominația mamelușă e măturată de turcii otomani, care își mențin stăpînirea pînă în 1917, cînd cetatea se predă fără rezistență comandantului britanic, generalul Allenby. În 1922, Palestina e pusă sub mandat britanic. Primul înalt comisar e un evreu: Sir Herbert Samuel. Orașul se dezvoltă remarcabil. În orașul vechi, numai în zona Zidului Plîngerii se înalță 58 de sinagogi, școli religioase și institute teologice.

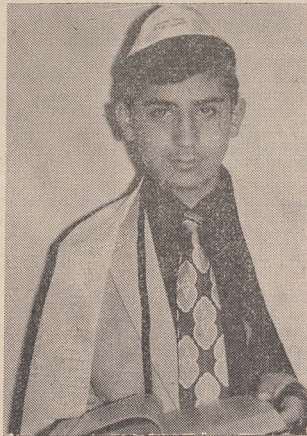
În 1929 izbucnesc agitații și demonstrații din cauza suflului în șofar în ziua de Iom Kipur. Vechile comunități din Hebron și Safed fură masacrate și în întregime exterminate. Ordinea fu restabilită cu greu. Războiul cu șase țări arabe izbucnește în 1947. Marea Britanie renunță la mandatul său în 1948. În februarie 1949, beligeranții încetează focul la insistențele O.N.U. Ierusalimul fu divizat în două zone: vechiul oraș, la est, a fost atribuit Iordaniei, în timp ce orașul modern, la vest, deveni israelian.

În 1980, orașul avea 384 000 de locuitori, din care 283 000 evrei, 88 000 musulmani și 13 000 creștini.

Subliniînd bogata documentare și calitatea deosebită a conferinței, av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a relevat impresii despre importanța spirituală a acestui oraș pentru toți evreii din lume.

BEN URY

AU DEVENIT BAR-MITZVA

JEAN NEGRU
(Iași)

STRUL BEN IDEL HOROVITZ LEVI
(Galați)

MAZAL TOVI!

O INIȚIATIVĂ MÉRITORIE

Comunitatea Evreilor din București a luat inițiativa creării unei *fonoteci*, cuprînzînd creații ale compozitorilor evrei și alte compoziții cu teme evreiești, muzică populară, folclor tradițional evreiesc.

Deținătorii de discuri, benzi de magnetofon, casete, partituri muzicale, documente și cărți despre muzica evreiască și despre compozitorii evrei care doresc să acorde sprijin creării acestei *fonoteci* sînt rugați să telefoneze în una din zilele de luni, marți, joi, vineri, orele 8,30—13,30, la tel. 15.70.57 (prof. D. Feldman).

FELICITARE

Conducerea Comunității Evreilor (M) din Cluj-Napoca felicită, cu profundă stimă și cordialitate, pe distinsul ei secretar, **FISCHER COLOMAN**, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani.

Totodată, își exprimă profunda sa grațitudine pentru activitatea ce o desăfoară în cadrul comunității, cu dăruire și cu un deosebit talent, urîndu-i viață lungă și multă sănătate!

AD MEA VEESRIM!

(Continuare în p. 7)

Spre sfârșitul anului trecut, la exact o sută de ani de la publicarea esențialei cărți a lui Moses Gaster, strălucit folclorist, lingvist și filolog român, celebru semitolog, savant cu preocupări multiple, „Literatura populară română” (în prestigioasa editură a epocii, Ig. Haimann, București, 1883), a apărut, la Editura „Minerva”, o nouă ediție a lucrării, îngrijită, prefată și îmbogățită cu un copios aparat critic de Mircea Anghelescu, eminent orientalist, comparatist și istoric literar.

Cu probitatea fără reproș cu care și îmbrățișează tema abordată, cu seriozitatea profundă a cercetărilor sale din totdeauna, Mircea Anghelescu ne oferă o ediție de zile mari, bogată în note și comentarii aproape exhaustive, sobre totuși, precedate de o „prefață” (de fapt un cuprinzător și pasionant studiu introductiv), care, împreună cu „Nota asupra ediției”, rotunjesce cea mai potrivită și — aproape — completă imagine, la zi, asupra nu numai a cărții pe care ne-o prezintă, ci a înseși întregii personalități de savant și cărturar excepțional a lui Moses Gaster.

De altfel, ediția de astăzi a fost precedată cu câteva luni de un substanțial articol publicat tot de Mircea Anghelescu în revista „România literară” (nr. 28 din 14 iulie 1983), în care autorul — profitând de centenarul cărții lui Gaster — rememora împrejurările în care acesta și-a scris-o și difuzat-o, la început prin lecturi personale din capitole ale lucrării sale, în anumite cercuri selecte ale epocii, ca acela al „Junimei” bucureștene, în prezența unor audienți excepționali, ca mentorul însuși al „Junimei”, criticul Titu Maiorescu, ori ca Alecsandri, Eminescu (cu acesta, Gaster, acasă la poet, cu care era prieten, se delecta în intimitate și cu alte manuscrise vechi românești, pe care le poseda Eminescu, păstrându-le ca pe o comoară), Creangă, Caragiale, Slavici, B. P. Hasdeu și Macedonski. După apariția cărții, deși aceasta fusese primită cu un deosebit interes de cititorii de elită și de unii specialiști, autorul, care, mai mult îndemnat de prieteni, și-a prezentat-o la Academie pentru obținerea unui premiu, s-a văzut respins de la aceasta, spre marea mirare și mîhnire nu numai a lui, ci și a multor altora.

Cu toate acestea, apariția cărții a fost întâmpinată cu aprecieri extrem de elogioase de oameni de știință, specialiști în domeniul respectiv din țară și din străinătate, ca, de pildă, vestitul filolog și folclorist german, profesorul Gustav Meyer, marele nostru filolog B. P. Hasdeu, lingvistul Al. Lambrior etc., ori personalități ca Titu Maiorescu. Astfel, printr-un articol publicat, încă la 24 ianuarie 1884, în suplimentul literar al lui „Allgemeine Zeitung” din München (nr. 24, p. 347), profesorul universitar Gustav Meyer, salutând apariția lucrării lui Gaster, scria cu admirație: „Domnul Gaster, unul din cei mai tineri, dar, totuși, unul dintre cei mai distinși învățați ai României, a făcut în această carte, pînă la un grad oarecare, descoperirea unei literaturi populare...”. A cercetat pentru lucrarea sa 60 de manuscrise românești (...). Nici o altă literatură populară nu se bucură încă de o atare scriere completă, care să rezume întreaga literatură populară. Scopul urmărit de dl Gaster prin publicarea cărții sale s-ar împlini

mult mai bine prin traducerea ei în limba germană sau franceză”.

De asemenea, în timp ce Lambrior era de părere că „d-nul Gaster este cel mai competent din oamenii noștri în cunoașterea literaturii populare vechi și în analiza texturilor” și îl admira „pentru talentul și erudiția ce are în literatura populară comparată” (scris, către Crețu, din 16 sept. 1883 — publicată în „Revista pentru Archeologie, Istorie și Filologie”, an. I, vol. II, p. 201), Titu Maiorescu scria, în același an, în articolul „Literatură română și străinătate” („Convorbiri literare”, vol. XV, p. 106), că studiile lui Gaster de pînă atunci „deschid o perspectivă mai sigură în viitorul acestei ramuri a științei (limbistica comparată) în România”.

Într-adevăr, prin cartea sa, Gaster, folosind materialele adunate cu multă pri-

așa cum arată și Mircea Anghelescu, editorul de azi, sinteza lui Gaster ne oferă „o foarte modernă perspectivă sociologică asupra unui material extrem de divers, pe care de o sută de ani încoace specialiștii n-au reușit însă să se pună de acord cum să-l clasifice...”.

Ceea ce a izbit de la prima vedere în cartea lui Gaster, mai arată Anghelescu — și lucrul „a fost consemnat de toți comentatorii ca un mare merit — a fost cantitatea imensă de material, mai tot necunoscut, pe care l-a adunat, l-a clasificat și interpretat autorul”.

Dezamăgit de a se fi văzut înălțat de la premiul Academiei, pentru care candidase, amărit de absurda expulzare — consecință a unei meschine răzburări a „istoricului diletant și fantezist”, cum îl caracterizează Mircea Anghelescu pe D. A. Sturdza, dar politician liberal de

circa 300 de lucrări, dintre care unele extrem de valoroase. Din rîndul acestora din urmă nu putem să nu menționăm cel puțin celebra lui „Chrestomatie română”, pe care, în sesiunea din 1892—1893 a Academiei Române, raportorul N. N. Ionescu, prezentînd-o înaltului for pentru acordarea unui premiu, o însoțea de elogiile sale și de următoarele cuvinte: „În precuvintare, dl Gaster spune: „Bătu cum am fost de valurile acestei lumi, n-aș fi dus la capăt munca mea, dacă n-ar fi fost o muncă de dragoste”. Credem că oricine va citi predoslovla lui Gaster îi va da dreptate. Plin de iubire pentru graiul românesc și un dor de a face cunoscute scripturile vechi ale neamului, dl Gaster a fost depărtat din țară fără voia sa; el însă nu s-a descurajat, ci, adăpostit în țara-mamă a libertăților politice ale secolului, cărturarul a înghesbat o carte românească.”

În 1920, ca un fel de reparație, tirzie, a marii nedreptăți care i se făcuse, Gaster a fost ales membru de onoare al Academiei Române (între timp fusese numit profesor la vestita universitate Oxford și ales în numeroase societăți academice din Anglia), ca o recunoaștere „pentru o activitate de o viață întreagă dedicată cu deosebită trăgere de inimă literaturii noastre populare și pentru sentimentele de sinceră prietenie pe care le-a arătat față de poporul român” (cum se arată în „Analele Academiei Române”, an. XLIX, seria II, „Dezbateri”, 1929, p. 228).

În 1936, deși a avut o ofertă mult mai avantajoasă din partea unei biblioteci americane, și-a cedat întreaga colecție de manuscrise („tovarășii mei de pribegie” de peste cincizeci de ani, care i-au fost în permanență „un izvor de alinare sufletească”, pe care le-a „citit și răscolit” cu gîndul tot timpul la lumea „de-acasă”), pentru o sumă simbolică, Academiei Române. La moartea lui Gaster, la 5 martie 1939 (într-un automobil, în drum spre Universitatea din Oxford, unde se ducea, la invitația studenților, să țină o conferință despre literatura română, în strînsă legătură mai ales cu preocupările lui de atunci referitoare la Anton Pann), N. Iorga scria cu profundă emoție: „Moartea octogenarului învățat dr. Moses Gaster aduce înaintea, pe lângă amintirea unei opere care nu va putea să fie uitată, în cele două domenii unde s-a întins, și amănuntele, desigur neobișnuite, ale „cazului Gaster”, adică ale raporturilor pe care răposatul plecat senin la vîrstă patriarhală evrei, cu care semăna la înfățișare și la mentalitate, le-a avut cu România și poporul românesc (...).

Scos din țara nașterii sale, a blestemat-o el, a urmărit-o cu ura?

Deloc. Și-a adus în exil comoara de manuscrise din care a scos o vestită „Chrestomatie” și materialul unei istorii a literaturii românești... („Neamul românesc”, din 11 martie 1939).

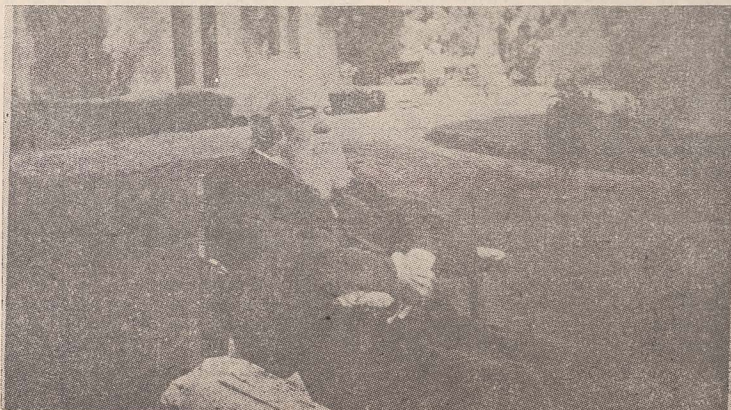
Iată și de ce — cum judicios arată, la sfîrșitul „prefetei” sale, Mircea Anghelescu — reeditarea importantei cărți a lui Gaster „se impune, nu doar ca o reparație tirzie, ci și ca un act necesar culturii noastre de azi.”

EMIL BOLDAN

O proeminentă personalitate culturală

MOSES GASTER

O sută de ani de la apariția remarcabilei lucrări
„Literatura populară română”

Moses Gaster în grădina casei sale din Londra

cepere și recurgînd la o metodă științifică demnă de toată lauda, pe care o sublinia și B. P. Hasdeu (în „Cuvenete den betrani”, vol. II, ca și în suplimentul acestuia), grupează întregul material al literaturii populare românești, indicînd izvoarele și filiațiile ei, aducînd, pe alocuri, și materiale necunoscute lui Hasdeu (care-l precedase prin „Cuvenete den betrani”) și, adăugînd paralele și asociații noi, atrage atenția asupra unor aspecte care scăpaseră marelui nostru filolog. Deosebind în literatura populară trei grupuri distincte: literatură estetică, literatură etică și literatură religioasă, cartea lui Gaster dovedea o cunoaștere temeinică a materiei, vîndîndu-se peste tot la înălțimea științei moderne, în curent cu toate cercetările făcute în domeniul respectiv de oamenii de știință străini. Căci,

mare influență — care l-a silit să-și părăsească, în 1885, pentru totdeauna, de fapt, țara natală, Moses Gaster, stabilit la Londra, unde, destul de repede, avea să ajungă la o situație materială și socială importantă, ca rabin al comunității evreiești de rit sefarad (pe lângă doctoratul în filozofie, obținut în 1877, la Universitatea din Leipzig, urmasă și studiile rabinice la Breslau, ceea ce i-a conferit și titlul de rabin și de predicator), își continuă, cu aceeași pasiune și neobosită strădanie, pînă la adînci bătrînești, cînd avea să-și piardă și vederea, studiile sale consacrate filologiei și folclorului românesc, dar și cercetărilor la fel de vechi în domeniul iudaismului, care formează un alt sector important în uriașă activitate a lui Gaster. Opera marelui lingvist și filolog cuprinde un număr de

REMEMBER

Vouă, celor ce mărșăluiați din nou
Prin însingurata Europă,
Celor ai căror mentori
Au populat cu rinjete
Nopțile Șabatului
Și cu însingurate miini de Cain
Au sfîșiat Istoria în zvastici,
Vouă, ce nu cunoașteți
Nici cîntec, nici albastru

și nici zbor,
Vouă, bucăți de lut telurice,

diforme,
Căroră Cerul nu le-a dat

nici o scînteie divină,
Celor ce puneți bombe în sinagogi,
Ca miine să aprindeți omenirea,
Celor ce imitați

Pe cei ce au semănat cu ruguri
Toate Venețiile Istoriei
Doar ca să vadă porumbel arzînd,
Cei care v-ați schimonosit

în Parce paricide
Ca să țintuiți Gînditorul
La poarta Infernului
Și să-l înscăunați în loc

pe Charon,
Celor ce vreți să faceți Terra
Stea neagră, singură și fără de

lumină,
Care ați rețezat aripile lui

Quetzal,

MARIETA HERSCHKOVITSCH

O antologie a poezilor evrei

„Voices within the Ark” („Voci din Arcă”) se intitulează antologia de poezie editată în Statele Unite ale Americii, de către Howard Schwartz și Anthony Rudolf. Este o lucrare monumentală, nu numai prin numărul de pagini (1210), ci și prin faptul că editorii au încercat să cuprindă între copertele acestui volum cvasitotalitatea poezilor evrei ai timpurilor noastre.

Tipărit în condiții grafice excelente, volumul include peste o mie de poezii, scrise de aproape 400 de poeți, din peste 40 de țări. Antologia cuprinde poezii mai puțin cunoscute ale unor scriitori pe care alte colecții de acest gen i-au neglijat: Edmond Fleg, André Spire și Otakar Fischer.

Editorii au găsit potrivit să grupeze poezii după alte criterii decît cele folosite în mod obișnuit. Astfel, poezii sînt grupate în funcție de sex, rit, țară de origine.

Cartea se compune din patru secțiuni, fiecare avînd cîte o introducere scrisă de cei doi editori, ei înșiși poeți cunoscuți. Capitoul dedicat poezilor britanici și americani este cel mai mare, avînd circa 450 de pagini, inclusiv o introducere bine documentată, care prezintă cititorilor un interesant tablou al poeziei scrise de poeți evrei de limbă engleză.

Editorii fac cunoscut publicului cititor faptul că au colaborat cu cei mai buni traducători, în vederea obținerii de versiuni în sens, ei au renunțat de multe ori la versiunile englezești cunoscute și mai apropiate de spiritul poeziilor traduse.

Aparatul critic al volumului este girat de reputați oameni de literă din S.U.A. și din alte țări, între care Laya Firestone, Ruth alfabetic al poezilor și al poeziorilor.

Acest magnific floriileu de poezii este un eveniment editorial remarcabil pentru cultura universală.

Personalități din Israel, oaspeți ai obștii noastre

Ministrul industriei și comerțului, Gideon Patt

Vineri 24 februarie 1984, ministrul industriei și comerțului din Israel, Gideon Patt, însoțit de dl I. Mazur, a făcut o vizită la sediul F.C.E. și al C.E.B., unde a avut loc o întâlnire prietenească.

Au fost de față secretarul general al F.C.E., av. Emil Șechter, președintele C.E.B., ing. Th. Blumenfeld, și alți membri ai conducerii F.C.E. Din partea ambasadei statului Israel au participat dl Zvi Ravner, consilier de ambasadă, și alți membri ai ambasadei.

În cursul convorbirii, av. Emil Șechter a informat pe oaspeți asupra activității

lor desfășurate de F.C.E. pe linie de cult, cultură și asistență socială, sub îndrumarea directă a Eminenței Sale dr. Moses Rosen și beneficiind de largă înțelegere a conducerii de stat a României.

Ministrul industriei și comerțului a dat o înaltă apreciere realizărilor comunitare din România, elogiind în mod deosebit personalitatea Eminenței Sale. Domnia-sa și-a exprimat satisfacția în legătură cu dezvoltarea relațiilor dintre Israel și România pe plan economic și în alte domenii.

Convorbirea a decurs într-o atmosferă de frățietate și deplină înțelegere.

Solemnitatea de primire a dlui Yeruham Meshel la Templul Coral

Secretarul general al Confederației Generale a Muncii, Yeruham Meshel

Cu prilejul prezenței sale în România, la invitația Consiliului Central al U.G.S.R., dl Yeruham Meshel, secretar general al Confederației Generale a Muncii din Israel, membru în Knesset (parlamentul israelian) și al Secretariatului Partidului Muncii din Israel, a vizitat și obștea noastră.

Vineri 24 februarie a.c., seara, în cadrul serviciului divin de Kabbalat Șabat, Domnia-sa a fost primit, în mod oficial, la Templul Coral din București.

În numele Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, care e în prezent în Israel, în numele comitetului de conducere al F.C.E. și al său personal, secretarul general al F.C.E., av. Emil Șechter, a adresat un cald cuvânt de salut dlui Yeruham Meshel și soției sale, dlui ambasadă al statului Israel și dnei Zvi Brosh, dlui Shmuel Solar, membru al delegației sindicale din Israel, și numeroșilor membri ai comunității noastre, prezenți la serviciul divin și la primirea distinșilor oaspeți.

După ce a făcut o caldă prezentare a personalității dlui Yeruham Meshel, secretarul general al F.C.E. a înfățișat realizările comunității noastre, activitatea cursurilor de Talmud Tora, apariția regulată a revistei, ținerea conferințelor în București și în celelalte comunități, activitatea de asistență socială etc. Domnia-sa a arătat că evreii din România își continuă activitatea, în ciuda diminuării numărului lor, având fericirea de a avea în frunte un conducător înțelept, devotat cu trup și suflet comunității sale, Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Luind cuvântul, dl Yeruham Meshel a adus salutul Histadrutului, urările de bine din partea tuturor fraților noștri care locuiesc în Tara Șfinită.

În allocuțiunea rostită cu acest prilej, distinșul oaspete și-a exprimat satisfacția față de rezultatele vizitei întreprinse în România, pentru cinstea de a fi fost primit de președintele Nicolae Ceaușescu și a

subliniat bunele raporturi existente între România și Israel, precum și perspectivele de continuă dezvoltare a lor.

Referindu-se la comunitatea evrească din România, dl Meshel a ținut să arate că li este cunoscută această comunitate activă, despre care mulți oaspeți din Israel și din numeroase alte țări au avut cuvinte de caldă apreciere. Faptul că în fruntea acestei comunități se află un conducător ca Șeful Rabin dr. Moses Rosen, personalitate marcantă a vieții evreiești contemporane, asigură comunității evreiești din România o viabilitate și o strălucire cu totul aparte.

Vorbitorul s-a oprit pe larg asupra marilor probleme ale vieții evreiești din zilele noastre, asupra necesității stringente a întăririi unității poporului evreu, atît în Israel, cît și între evreii din Sion și din Diaspora. Pericopa „Vaiaakhel”, care se citește în această simbătă în care se desfășoară și vizita Domniei-sale, este simbolică și din acest punct de vedere. Ea constituie un îndemn la realizarea a ceea ce numim dintodeauna „Ahdut Israel” („Unitatea poporului evreu”).

Allocuțiunea rostită de dl Yeruham Meshel a fost primită cu vie satisfacție de cei prezenți.

În cursul serii, a avut loc un reușit Oneg Șabat, în cinstea delegației Histadrutului, la care au luat parte conducătorii ai F.C.E., precum și membri ai Ambasadei statului Israel, în frunte cu Excelența Sa dl ambasadă și doamna Zvi Brosh.

În instituțiile noastre comunitare

Duminică 26 februarie, delegația Histadrutului, în frunte cu dl Yeruham Meshel, a vizitat Muzeul de istorie a comunităților evreiești și Căminul de bătrîni „Amalia” și Șef Rabin dr. Moses Rosen”. Pretutindeni oaspeții și-au exprimat satisfacția față de cele văzute și admirația față de amploarea activității social-cul-

turale iudaice desfășurate de F.C.E., sub directă îndrumare a Eminenței Sale, conducătorul spiritual al comunității noastre.

Seara, distinșii oaspeți, împreună cu Excelența Sa dl ambasadă al statului Israel și dna Zvi Brosh, dna și dl consilier Zvi Ravner, dna și dl Armand Lavon, secretar I al ambasadei, și alți membri ai ambasadei statului Israel, precum și un numeros public au asistat la un spectacol dat în cinstea lor de formațiile corale și orchestrale ale cursurilor de Talmud Tora.

Președintele Comunității Evreilor din București, ing. Th. Blumenfeld, a prezentat personalitatea înalților oaspeți și, în numele obștii evreilor din București, le-a adresat un vibrant salut, exprimînd, cu cuvinte pline de căldură și afecțiune, bucuria de a-i avea în mijlocul nostru.

Corul Talmud Tora, dirijat de prof. Otto Friedman, și corul Sira Vezmira, dirijat de ing. David Adrian, s-au întrecut parcă în prezentarea unui repertoriu tradițional, variat și, în același timp, unitar prin tematica majoră abordată. Am admirat cu acest prilej și buna conlucrare între cei doi dirijori, nu numai în asigurarea unui înalt nivel calitativ al interpretării, dar și în crearea unor piese noi, originale, dintre care nu putem omite nici compoziția lor comună („Sira Vezmira”), prezentată la spectacolul anterior, și deosebit de apreciată de cei prezenți. Cu încintare am ascultat și formația „Menora”, dirijată de prof. Dana Camil, după cum și orchestra „Hazamir” ne-a încântat cu Suita a II-a a maestrului Dumitru Bughici (dirijor Otto Friedman) și „Nigun”, de Ernest Bloch (dirijor Victor Rothenberg), solist Avi Abramovici.

O familie de „leviți”

O impresie excepțională a produs cvintetul Abramovici (soții Avi și Victoria Abramovici, împreună cu cei trei fii — trei mari talente — Daniel, Gabriel și Mihael). Toți cîntă. Precum odinioară leviții în Templu. De altfel, toți copiii familiei Abramovici se numesc și Levi.

Toți cinci au cîntat și în această seară cu pasiune și cu har. Și tocmai de aceea, toți cei prezenți au aplaudat frenetic producția lor muzicală (melodii evreiești) și compoziția lui Ș. Nichifor dedicată acestei familii de muzicieni. Publicul și-a exprimat caldă simpatie față de acești talentați membri ai unei familii de autentici evrei, remarcăți în decursul multor ani prin contribuția lor activă la manifestările noastre de artă și cultură iudaică. Un sincer „bravo!” acestei minunate familii și cele mai bune urări pentru viitoare succese.

De altfel, în încheierea acestei minunate serii de trăire evrească, dl Yeruham Meshel, luînd cuvîntul, avea să-și exprime profunda emoție și încintare cu care a urmărit întregul program și să felicite toate formațiile care s-au produs atît de frumos și, în mod deosebit, această „mispaha” Abramovici, care simbolizează, după cum s-a exprimat Domnia-sa, „o culme a talentelor”. Dl Meshel a ținut să se fotografieze cu cel mai mic vîlstar al familiei, căruia i-a prevăzut un mare viitor. Din nou și din nou, publicul a aplaudat îndelung.

Am reținut cu încintare reacția entuziastă a publicului la declarația oaspetelui că nu i-a mai fost dat să vadă o asemenea revărsare de talente și de profunde sentimente evreiești în Diaspora, ca cele ce le-a constatat la tinerii noștri cursanți de Talmud Tora, la toți cei ce concură aici la menținerea continuității iudaismului. Dl Meshel a promis solemn că va face cunoscut în Israel cele văzute și trăite aici și va mulțumi totodată organelor de stat din România pentru înțelegerea ce o dovedesc față de obștea evrească.

A fost o seară care a încheiat cît se poate de fericit o vizită fericită. Am regretat cu toții că lipsea din mijlocul nostru, fiind în prezent în Israel, Eminența Sa, cel prin a cărui osîrdie se realizează toate acestea. Au subliniat-o și oaspeții în discuțiile care s-au prelungit mult după terminarea spectacolului, într-o atmosferă caldă, de neuitat.

DIN COMUNITĂȚILE NOASTRE

Conferințe

BRAȘOV

Duminică 26 februarie a.c., a avut loc la Brașov conferința „Istoria baterii monedelor și monede evreiești”, ținută de Sigismund Weiss, membru al comunității locale și pasionat numismat.

În aceeași zi a avut loc și o conferință pe teme de sănătate, ținută de medicul comunității locale, dr. Katz Isac. De remarcat că, prin grija conducerii Comunității Evreiești din Brașov, asemenea manifestări au loc săptămînal.

ORADEA

La 2 februarie a.c., prof. David Riemer a prezentat conferința: „Corifei ai Talmudului”. Expunerea a fost primită cu viu interes de un public numeros. Dr. Ernest Fried, președintele Comunității Evreilor din Oradea, a subliniat nivelul elevat și, totodată, accesibil al conferinței.

BACĂU

Prof. Marc Clarian a ținut, la 12 februarie a.c., conferința despre cunoscutul scriitor Mendele Moher Sforim. Expunerea a fost însoțită de lecturi din opera clasicii literaturii idish și ebraice, înregistrate pe bandă, de către apreciatul artist al T.E.S. Bebe Berovic. Președintele comunității, ing. I. Wenger, a mulțumit conferențiarului pentru expunerea sa instructivă și agreabilă.

L. IOSIF

IAȘI

Simbătă 18 februarie a.c., în prezența unui numeros public, la sediul Comunității Evreilor din Iași, a avut loc conferința ținută de prof. Nathan Șaim, cu tema „Manuscrisele de la Marea Moartă”.

Dr. Simon Cauffman, președintele comunității, a mulțumit conferențiarului pentru documentata și atrăgătoare expunere.

I. KARA

BRAȘOV

La 19 februarie a.c., prof. Marc Clarian a prezentat expunerea intitulată „Pagini din istoria literaturii ebraice moderne”. Conferința s-a bucurat de caldă apreciere a auditoriului.

DEVA

La 26 februarie a.c., publicistul Gh. Iosub a vorbit despre „Umorul evreiesc”, creînd în rîndul asistenței o atmosferă adecvată temei prezentate.

BUCUREȘTI

CLIPLE DE NEUITAT

Talentați actori ai T.E.S. Tricy Abramovici, Leonie Waldman-Eliad, Oana Măguleanu, Nușa Pongratz, Eli Măguleanu, Eugen Apostol, precum și o formație orchestrală, dirijată de maestrul Adalbert Winkler, au dăruit, în după-amiaza zilei de 8 februarie a.c., internaților Căminului „Amalia” și Șef Rabin dr. Moses Rosen” clipe de mare vibrație emoțională.

CLUJ-NAPOCA

Un numeros public a ascultat, duminică 19 februarie a.c., conferința prof. Haim Riemer despre „Isalahu — Actualitatea unui profet”. Președintele comunității locale, dr. N. Kertesz, a prezidat înțînirea.

BOTOȘANI, DOROHOI

De un deosebit succes s-a bucurat conferința rostită la 26 februarie a.c., în fața auditoriilor din cele două orașe, de publicistul Anton Celaru, despre „Rabi Akiva în istorie și legendă”.

Cele peste 200 de persoane prezente la spectacol au aplaudat entuziast pe cei care au reușit să le transmită — așa cum spunea, în allocuțiunea sa, directorul căminului, prof. dr. doc. M. Saragea — „o undă de veselie”, un tonic suflătesc.

Av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a mulțumit, în încheiere, actorilor pentru promptitudinea și căldura cu care au răspuns invitației de a-și da concursul la acest spectacol și pentru măiestria de care au dat dovadă în realizarea lui.

Dr. DINU PERETEANU

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

„TREI ISTORII“

În editura israeliană „Ekked“ a apărut volumul „Șalosh Historiat“ („Treii istorii“), de Ludovic Bruckstein. Având un caracter istoric, povestirile sunt intitulate: „Rabeinu Iakov de Orléans“, „Cartea lui Mordehai“ și „Rabinul, țarul și credința“. Actuala versiune ebraică a fost tradusă din limba română de Moșe Grinberg. Cartea „Treii istorii“ a fost distinsă cu un premiu al Uniunii Scriitorilor din Israel — Asociația Scriitorilor Israelieni de Limbă Română.

CINSTIRE

În cadrul unei ceremonii desfășurate la Palatul Municipal din Siena (Italia), Eytan Ronn, ambasadorul Israelului în Italia, a înmănat „Medalia celor drepti“ monseniorului Luigi Rosadini, prof. Gino Cardini, dr. Ulisse Adami și soției acestuia. Toți cei distinsi și-au riscat viața în timpul Holocaustului pentru a salva o familie de evrei, Sadun, din Siena. La ceremonie au luat parte primarul orașului, precum și Lucia Sadun Corsini, una dintre membrele familiei salvate.

FESTIVITATE

Amos Oz, unul dintre cei mai cunoscuți scriitori israelieni, a luat parte, la Londra, la o festi-

IN ARGENTINA

Printre cei peste zece deputați evrei aleși în Congresul argentinian din partea partidului de guvernământ al noului președinte argentinian, Raúl Alfonsín, se află și liderul Blocului radical, César Jaroslavsky, descendentul unei vechi familii evreiești, care a înființat noi așezări, încă acum 120 de ani, în provincia Entre Rios.

DOCUMENTAR

În 1945, cunoscutul regizor Alfred Hitchcock a filmat aspecte din lagărele naziste de la Bergen-Belsen și Buchenwald — tot atâtea dovezi despre ororile comise de naziști. Alături de muniți de cadavre, se pot vedea puține supraviețuitori, care arată ca niște schelete. Hitchcock a predat, ulterior, filmele Ministerului Informațiilor al Marii Britanii, pentru a servi ca documente acuzatoare. „Imperial War Museum“ deține cinci copii. Societățile de televiziune BBC și ITV selectează în prezent imaginile pentru a le proiecta în cadrul unor emisiuni viitoare.

ÎNTEVEDERE

Primul-ministru al Greciei, Andreas Papandreu, a primit o delegație a Congresului Mondial Evreiesc, formată din senatorul Michel Dreyfus-Schmidt, președintele secției franceze a C.M.E., Werner Nachmann, președintele Federației Comunităților Evreilor din R.F.G., Joseph Lovinger, președintele Federației Comunităților Evreilor din Grecia, Martin Savitt, vicepreședintele lui „Board of Deputies“ din Marea Britanie, Serge Cwaigenbaum, directorul Filialei europene a C.M.E. Cu acest prilej, premierul grec și-a reafirmat hotărârea de a lupta pe toate căile împotriva antisemitismului. El a acceptat invitația lui Lovinger de a participa la ceremoniile din 29 aprilie a.c., organizate pentru comemorarea a 40 de ani de la desființarea Federației Comunităților Evreiești din Grecia, de către naziști. Amintim că în timpul Holocaustului 80% dintre evreii greci au fost exterminați în lagărele naziste.

EXPOZIȚIE

În Italia a avut loc vernisajul unei expoziții de litografii și gravuri de Marc Chagall, gru-

IN MEMORIAM

La fostul lagăr de exterminare Mauthausen (Austria) a fost dezvelit recent un monument în memoria celor 110 000 de victime asasinat aici de naziști. Jürgen Möllemann, ministrul secretar de stat la Ministe-

rii Afacerilor Externe, a rostit o cuvântare, în care a subliniat cerința ca tineretul să cunoască ororile comise în lagărul de la Mauthausen și, în genere, în lagărele morții, pentru a preveni repetarea unor astfel de crime împotriva umanității.

pate sub genericul „Mesajul biblic“. Cu această ocazie, Pierre Proveyeur, directorul Muzeului Chagall din Nisa, a prezentat volumul „Mesajul biblic al operei lui Chagall“, editat de Jaca Book. Totodată, a fost proiectat un scurt metraj având ca subiect viața artistului. La manifestare a fost de față și soția artistului.

STATISTICĂ

Biurul Central de Statistică al Israelului a anunțat, la sfârșitul anului trecut, că Israelul are o populație de 4 110 000 de locuitori, dintre care 3 407 000 (82,9%) evrei. În 1983, populația țării a crescut cu 78 000, ceea ce reprezintă un excident de 1,8% (cu 0,2% mai mult decât în 1982). Numărul imigranților s-a ridicat la 15 000, cu 15% mai mult decât în 1982.

ANIVERSĂRI

Prof. Jean Halperin, reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc la UNESCO, a propus acestui organism includerea pe lista de aniversări internaționale pe 1985 a lui Maimonide, cu ocazia împlinirii a 850 de ani de

la nașterea marelui învățat și medic evreu, a cărui influență asupra gândirii și culturii universale este remarcabilă. Cu această ocazie ar urma să fie ținute o serie de simpozioane în țările unde marelui erudit și-a desfășurat activitatea.

Organizația internațională „B'nai B'rith“ a marcat de curând 140 de ani de existență. Fondată în 1843, de către 12 emigranți evrei din Germania, această organizație de solidaritate numără, în prezent, 500 000 de membri și are filiale în 48 de țări.

NUMIRE

Lui David L. Wolper, un cineast care a realizat peste 500 de filme, i s-a încredințat să turneze filmul consacrat ceremoniilor de deschidere și de închidere ale Jocurilor Olimpice de la Los Angeles — ediția 1984, precum și festivităților de premiere. La J.O. din acest an se așteaptă participarea a circa 9 000 de sportivi, pe lângă 9 000 de antrenori și oficiali.

La Copenhaga a fost înființat un nou cerc de studii pentru elevi de liceu și studenți evrei, care are în program o mai bună cunoaștere a problemelor iudaismului contemporan.

Dna Noga Cahana, noul ambasador al Israelului în Danemarca, a fost aleasă ca membră de onoare a organizației WIZO din Copenhaga.

Zion Suissa, fermier dintr-un moșav din Kfar Aviv (de lângă Așdod), a obținut un dolevac de o mărime neobișnuită. Acest dolevac are peste 3 m în diametru și cântărește peste 151,5 kg, întrecând recordul stabilit de un japonez cu un dolevac cântărind doar... 105 kg.

AMENAJĂRI PISCICOLE

Amenajările piscicole din Delta Dunării sunt supuse unor importante lucrări de extindere și modernizare, care vor asigura producții mai mari de peste. La Sarica-Ceamurlia și Piatra Ciocată se creează noi pepinieri piscicole, cu o suprafață de 240 de hectare, și, respectiv, 240 de hectare. Odată, în cadrul programului de valorificare a resurselor Delta, s-a trecut la compartimentarea amenajărilor piscicole existente, optându-se pentru celele de mici dimensiuni, care permit exploatare mai eficientă.

CONECTĂRI LA CALCULATOR

Întreprinderea de Exploatare a Flotei Maritime „Navrom“, „Chimpex“, „Energia“, Întreprinderea Minieră „Dobrogea“, circumscripția financiară și, printre primele unități din Constanța care beneficiază de avansate tehnici de calcul prin servicii de teleprelucrare. Pentru utilizarea calculatoarelor de distanță, cu ajutorul serviciilor de teleprelucrare, Centrul Teorial de Calcul Electronic de Constanța a înlesnit unităților beneficiare să-și instaleze terminale adecvate, conectate la calculator. mijloacele și metodele de prelucrare la distanță a informației vor fi extinse și la alte unități economice din jude-

CONSTRUCȚII

În acest an, în localitățile defului Argeș vor fi construite 4 000 de apartamente confortabile, în ansambluri arhitectonice moderne, frumoase. Dintre acestea, 445 vor fi înalte în comună. Se află în stadiul de nisaj noile spitale din Pitești, Cimpulung și Curtea de Argeș.

SUPLIMENTAR 10 000 DE TONE DE LIGNIT

Aplicând propriul program de măsuri tehnico-organizatorice menite să asigure folosirea randamente superioare a complexelor mecanizate din abatazile minerii din Voivodă au extras suplimentar din subteran, de la începutul anului și până acum, 10 000 de tone de lignit. Denumirea de consemnat este și faptul că în această perioadă eforturile minerilor bihoreni s-au materializat și în punerea în exploatare la Jurteana II, a două abataze frontale cu o capacitate zilnică de 1 000 de tone.

NOU CINEMATOGRAF

În noul cartier de locuințe „Piața Mărăștii“ din Cluj-Napoca s-a terminat, alături de alte dotări comerciale și social-culturale, construcția unui nou cinematograful. Noul edificiu dispune de două săli de spectacole, una de 350 de locuri, alta de 150 de locuri, aceasta din urmă fiind destinată prezentării filmelor pentru copii, celor de scurt metraj sau peliculelor cu caracter documentar-științific.

PRELUCRAREA PIEILOR DE ANIMALE MICI

Ediții covășeni au înființat, pentru prima oară în județ, ateliere de prelucrare a pieilor de animale mici, cum sunt cele de iepuri, nutrii, dihoari, ovine și caprine. Asemenea tăbăcării au fost amenajate la Ozun, Valea Crișului și Ojduța, urmând ca, în acest an, să se înființeze încă două ateliere în orașele Baraolt și Covasna.

PE SCURT

tății orașului Strasbourg față de acțiunile extremei drepte din Alsacia, de discriminare împotriva străinilor și a minorităților etnice.

Ambasadorul Republicii Federale Germania în Israel a donat Asociației fiilor și fiicelor deportaților evrei din Franța un cec în vederea plantării a 7 000 de arbori în memoria celor 7 000 de evrei germani refugiați în Franța și, ulterior, deportați la Auschwitz. Ceremonia a avut loc la ambasada R.F.G. din Tel Aviv.

În anuarul statistic al Israelului pe anul 5743 se arată

că în anul precedent erau în curs de construcție 65 000 de apartamente, ceea ce înseamnă rezolvarea necesităților populației pe următorii doi ani.

În cursul anului 1983, 35 000 de libanezi au primit asistență medicală în clinicile israeliene aflate de-a lungul frontierei cu Libanul. Jumătate dintre aceștia erau musulmani.

La Montreal (Canada) a avut loc „Festivalul cîntecului evreiesc“. 12 candidați au ajuns în finală, producțiile lor fiind selecționate din peste 300 de lucrări prezentate în concurs.

Cu ocazia aniversării unui deceniu de la înființarea „Asociației scriitorilor israelieni de limbă română“, la „Casa scriitorilor“ din Tel Aviv a avut loc o adunare festivă. Cu acest prilej, scriitorului Shaul Carmel i s-a decernat Premiul „Sion“.

Consiliul Reprezentativ al Instituțiilor Evreiești din Franța (C.R.I.F.) și Congresul Mondial Evreiesc au ajuns la un acord privind înființarea unui organism european care să fie afiliat Congresului Mondial Evreiesc, denumit Congresul Evreiesc European, și prezidat de președintele C.R.I.F.

Comunitatea evreiască din Strasbourg și C.R.I.F. și-au exprimat indignarea printr-o notă de protest adresată municipalității

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

CALLS ON PRESIDENT NICOLAE CEAUȘESCU

MINISTER OF INDUSTRY AND TRADE OF ISRAEL

Nicolae Ceaușescu, President of the Socialist Republic of Romania, received Gideon Patt, Minister of Industry and Trade of Israel on 23 February, 1984. The talk on the occasion passed in a cordial atmosphere.

GENERAL SECRETARY OF THE GENERAL CONFEDERATION OF LABOUR OF ISRAEL

Nicolae Ceaușescu, President of the Socialist Republic of Romania, received on 24 February, 1984, the delegation of the General Confederation

of Labour of Israel, led by Yeruham Meshel, general secretary of the Confederation, member of the Israeli parlia-

ment and of the Secretariat of the Party of Labour of Israel, who paid a visit to this country at the invitation of the Central Council of the General Federation of Trade Unions of Romania.

A cordial atmosphere prevailed during the talk.

FROM OUR COMMUNITIES

PERSONALITIES OF ISRAEL, GUESTS OF OUR COMMUNITY

GIDEON PATT, MINISTER OF INDUSTRY AND TRADE OF ISRAEL

On 24 February, 1984, the Minister of Industry and Trade of Israel, Gideon Patt, accompanied by Mr. I. Mazur, paid a visit to the headquarters of the Federation of Jewish Communities and the Jewish Community of Bucharest, where a friendly meeting took place.

Present were lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, eng. Th. Blumenfeld,

chairman of the Jewish Community of Bucharest and other executive members of the Federation of Jewish Communities. The Embassy of the State of Israel was represented by Mr. Zvi Ravner, Embassy counsellor and other Embassy members.

The talk conducted on the occasion passed in an atmosphere of brotherhood and complete understanding.

YERUHAM MESHEL, GENERAL SECRETARY OF THE GENERAL CONFEDERATION OF LABOUR OF ISRAEL

While visiting Romania, at the invitation of the Central Council of the General Federation of Trade Unions, Mr. Yeruham Meshel, General Secretary of the General Confederation of Labour of Israel, member of the Knesset (Israeli parliament) and of the Secretariat of the Party of Labour of Israel, also visited our congregation.

On Friday evening, during the Divine service of Kabbalat Sabbath, the guest was received officially, at the Choral Temple of Bucharest.

Lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, extended — on behalf of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, who is in Israel at present, of the Executive Committee of the Federation of Jewish Communities and on his own behalf — a warm welcome to Mr. Yeruham Meshel and his wife, to the Ambassador of the State of Israel and Mrs. Zvi Brosh, to Mr. Shmuel Solar, member of the trade union delegation of Israel and to the members of our community, present at the Divine service and the reception of the distinguished guests.

Mr. Yeruham Meshel, conveyed in his speech, greetings of the Histadrut, and good wishes of all our brothers living in the Holy Land.

The distinguished guest expressed his satisfaction at the outcome of his visit to Romania, at the honour of having been received by President Nicolae Ceaușescu and emphasized the good relations that exist between Romania and Israel, as also the prospects for their steadfast development.

Referring to the Jewish community of Romania, Mr. Meshel said that this active community is known to him from what he was told by many guests come from Israel and from many other countries who had warm words of praise. The fact that this community is headed by a leader like Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, outstanding personality of contemporary Jewish life ensures to the Jewish community of Romania special viability and brilliance.

After Kabbalat Shabat, a successful Oneg, Shabat occurred in honour of the guests, where members of Israel embassy, forehead His Excellency Mr. ambassador and Mrs. Zvi Brosh took also part in.

On 26 February, 1984, the Histadrut delegation, headed by Mr. Yeruham Meshel visited the Museum of History of the Jewish

Communities and the „Amalia and Chief Rabbi Dr. Moses Rosen“ old people's home. The guests expressed on each occasion their satisfaction at what they had seen and their admiration for the scope of Judaic social and cultural activity carried on by the Federation of Jewish Communities, under the immediate guidance of His Eminence, the spiritual leader of our community.

In the evening, the distinguished guests, together with His Excellency the Ambassador of the State of Israel and Mrs. Zvi Brosh, Mrs. and Mr. Zvi Ravner, counsellor, Mrs. and Mr. Armand Lavon, First Secretary of the Embassy, and other members of the Embassy of the State of Israel, as also a large public attended a show given in their honour by choirs and orchestras of the Talmud Torah courses.

The president of Jewish Community of Bucharest, eng. Th. Blumenfeld, presented the guests' personality and addressed them in the name of Bucharest's Jews a warmly wish of well and peace.

The Abramovici quintet — Avi and Victoria Abramovici, husband and wife and their three most gifted sons Daniel, Gabriel and Mihael — left an exceptional impression on one and all.

In conclusion of this wonderful Jewish evening, Mr. Yeruham Meshel expressed in his speech his deep emotion and followed the whole programme and congratulated all formations for their fine performances.

I noted with delight the enthusiastic reaction of the public to the guest's statement namely that he had never seen such an overflow of talent and deep Jewish feeling in the Diaspora, as he has seen in our young Talmud Torah students, in all those to contribute to the continuity of Judaism. Mr. Meshel promised solemnly that he will make known in Israel what he had seen and experienced here and will also thank the state bodies of Romania for the understanding they show towards the Jewish congregation.

It was an evening that happily concluded a happy visit. We all regretted the absence from our midst — being in Israel — of His Eminence, the one through whose fervour all this has been achieved. This was also stressed by the guests in their discussions.

There was a warm, unforgettable atmosphere throughout the show.

LECTURES

BUCHAREST

„JEWS—PIONEERS OF WAYS IN MODERN SCIENCE“

The characteristic trait of Zoltan Termer's lecture was his endeavour to provide more than just a listing of dates and names in the history of modern science. The lecturer placed recent Jewish contributions in a long cultural tradition, within the context of land vocation of the people of the Book. Thus, the massive Jewish presence in science this century, is a fact that can be explained and is not at all surprising. It is a fact that expresses the valuation always enjoyed — in the midst of our people — by the intellectual elite, as it is known that the sole aristocracy known and acknowledged by Judaism has been the aristocracy of the spirit.

The speaker dwelt only on some of the peak domains — physics, biology and cybernetics.

The lecturer referred, one by one, to the role played in building up new physics by the great achievements of some Jewish physicists like Albert Einstein, Jacob Francis, Niels Bohr, Herman Minkowski, Max Born, Gustav Hertz, Arnold Sommerfeld. Two of them, Bohr and Sommerfeld are the creators of the atom model, which with some improvements is valid to this day.

The Jewish physicists Lise Meitner, Otto Frisch and Leo Szilard played an important role in the discovery of nuclear fission, which meant that man conquered nuclear energy. Other Jewish names written down in the history of the atom are: Edward Teller, Eugen Wigner, Robert Oppenheimer, Otto Stern, Rudolf Peierls, Piotr Kapita, Felix Bloch, Samuel Goudsmit and others.

The Jews stood out also in other spheres of physics: the achievement of the laser (A. Kastler, T. Maiman), physics of plasma, of low temperatures etc. Likewise, the Jews made a decisive contribution to the substantiation of modern genetics.

The lecturer then dwelt at length on cybernetics, science which left its deep mark on this epoch, and recalled the personality of the one who laid the foundations of cybernetic science, the great Jewish mathematician Norbert Wiener and also of John von Neumann.

In conclusion, eng. Th. Blumenfeld, chairman of the Jewish Community of Bucharest, who presided over this cultural evening, emphasized the special value of the lecture, the conscientiousness and thoroughness with which Zoltan Termer prepared his documented lecture, the elevated value of the lecture.

„NEO-NAZISM“

The lecture on „Neo-nazism“, held by publicist I. Fintinaru, in Bucharest on 14 February, 1984, referred to its noxious presence on the western political scene, that worries and alarms democratic public opinion and, most naturally the Jews, the people that suffered most from fascism.

Asking the obvious question: how is a resurrection of fascism possible, after its defeat in 1945, the lecturer listed a whole series of decisive factors, including economic crisis, unprecedented unemployment, degradation of high moral values, cold war and its corollary, the arms race.

One of the main propaganda lines of neo-nazism is the attempt of rehabilitating fascism and, in this way, negating

the crimes committed by them, one of the telling examples being the campaign of denying the existence of extermination camps, of gas chambers, of the scope of the Holocaust.

One of the primordial orientations of neo-nazism is hatred of Jews, „legitimation“ for adversity and fight against non-Jews, against democracy and peace, slope on which Hitler's successors reach terrorism. Anti-Jewish slogans of the nazi chiefs led to the crimes on Rue Copernic and Rue des Rosiers in Paris, in Antwerp, Vienna, West Berlin, whose outcome were dead and wounded Jews and non-Jews.

We, the Jews, are in duty bound to be in the frontlines of this fight, showing — as His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen said — „tolerance to toleration, intolerance to intolerance!“.

In conclusion, lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, thanked the lecturer for his exposition that broached in an interesting and documented way a highly topical question.

BACAU

Professor Marc Clarian held a lecture on the well known writer Mendele Moher Sforim, on 12 February, 1984. The lecture was accompanied by readings from the works of the classic of Yiddish and Hebrew literature, that were recorded by the much appreciated artist of the Jewish State Theatre, Bebe Bercovici. Eng. I. Wenger, chairman of the community, thanked the lecturer for his instructive and pleasant lecture.

JASSY

On 18 February, 1984, in the presence of a large public, at the headquarters of the Jewish Community of Jassy, professor Nathan Saim held a lecture on „Manuscripts from the Dead Sea“. Dr. Simon Caufman, chairman of the community, thanked the lecturer for the documented and attractive exposition.

I. KARA

BRAȘOV

On 19 February, 1984 professor Marc Clarian lectured on „Pages from the history of modern Hebrew literature“. The lecture was much appreciated by those present.

CLUJ-NAPOCA

A large public listened to professor Haim Riemer on 19 February, 1984, who spoke on „Isaiah — Topicality of a prophet“. Dr. N. Kertesz, chairman of the local community, presided at the meeting.

DEVA

Publicist G. Iosub spoke on 24 February, 1984, on „Jewish Humour“, creating among the public a suitable atmosphere for the theme presented.

ORADEA

Professor Dr. David Rimer held a lecture on 12 February, 1984, on „Leaders of the Talmud“. Richly documented, the lecture was received with keen interest by a large public. Dr. Ernest Fried, chairman of the Jewish Community of Oradea, pointed to the high yet most accessible level of the lecture.

דיעות פון אונזערע קהילות

בוקארעשט

דעם 7טן פעברואר האט דער אינזש. דרענעג-טרייזע נעהאלטן דעם פארטראג: „די נעשיכטע פון וויזשניץ“.

דער פובליציסט י. פיגטינאר, האט דעם 14טן פעברואר ד.י. געזעצט איבער דער אקטועלער טעם, „דער נעאנאציזם“.

ארארעא

דעם 12טן פעברואר ד.י. האט פראג. דור רימער געהאלטן דעם פארטראג: „די נאציס פונעם תל-מוד“.

באקוי

דעם 13טן פעברואר ד.י. האט פראג. מארק קלאריאן, געזעצט איבער „גענעלע מוכר - ספ-רים דער זידע פון דער יידישער ליטעראטור“.

יאס

שבת דעם 18טן פעברואר ד.י. האט פראג. נתן שאים געהאלטן דעם פארטראג, „די מאנוסקריפטן פון ים המלח“.

בראשאו

דעם 19טן פעברואר, האט אין דער הינער קהילה, דער פראג. מארק קלאריאן געזעצט איבער „בלע-טלעך פון דער נעשיכטע פון דער מאדערנער הע-ברעישער ליטעראטור“.

דעווא

זונטיק דעם 26טן פעברואר ד.י. האט זינגס-מונגר וויס געהאלטן דעם פארטראג: „די נעשיכטע פונעם גויס יידישע מאגנטן און מסכעות“.

אין דעם זעלבן טאג האט ד.י. מאי געהאלטן א פארטראג איבער גענעראליזאציע טעמעס.

ס'איז בדאי צו באטאנען אז די פירערשאפט פון דער הינער קהילה, ארגאניזירט וועכנטלעך אזעלכע פארטראגן.

קלוזש

דעם 24טן פעברואר ד.י. האט דער פובליציסט ג. יאסוב געזעצט איבער „יידישן הומאר“.

מאטראדאני

דייטש לאנג איז דא דעסאווירט געווארן די זענע שיל, אן אכט-דיקער ארכיטעקטאנישער אוצר נעם 19טן יארהונדערט.

משכנס אדר

געפאלן, וואלדמס, מ'הימל פארשטעלן, און צווייגן, ווי הענט פון מתפללים, זיך שטרעקן און ווענדן דעם בורא א געבעט א שטומען, דער פרייגונג וואל קומען, און ברענגען א הימל א העלן.

טבת, שבט, חשוון, שווערע, נאר ראש חודש אדר, הויבט זיך אן ווארפן אן אדר-ס'נאך ווינטער, ווינטן בייער, בלאזן,

ר' זאגט זיך נישט אפ פון ירגון, אבער ס'איז שוין צו ענדע זיין מאכט די געפרויערע, פון אונזער שנייען, שפאצן שוין ווינטער, פארזייעט פארזארגן,

לעא שאדאך

דאקומענט וועגן היטלערשע גאז-קאמערן

א זאמלונג דאקומענטן וועגן היטלערשע גאז-קאמערן אינטערן נאמען „נאציאנאל סאציאליסטישע מאכען - מארדן דורך נאציסטישע גאז“, איז פארענטיגט געווארן אין מערב-דייטשלאנד, אין קאמף געגן די אומאפהעלליכע פראווען צו פאר-ליימענען דאס אומברענגען מיליאנען נאצי-קרבנות אין די היטלערשע קאמערן מיט נאציסטישע גאז - איז באריכטעט געווארן דורכן אידוישן וועלט-קאנגרעס, דאס בוך איז די ערשטע סיסטעמאטישע זאמלונג פון דאקומענטן און רעפארטן פון עדות וועגן די שוידערליכע גרויזאמקייטן פון די היטלע-רישע מערדער, וועלכע האבן אומגעבראכט מי-ליאנען פון זייערע קרבנות אין די קאמערן מיט נאציסטישע גאז - טייטש מיט דער פארזונגס-אונט-מיטט פאר אידוישע ענינים ביים אידוישן וועלט-קאמערן אינטערן נאמען „נאציאנאל סאציאליסטישע מאכען - מארדן דורך נאציסטישע גאז“, איז פארענטיגט געווארן אין מערב-דייטשלאנד, יי-ראל, פראנקרייך, פוילן, עסטרייך און האלאנד, וועלכע ניבן זיך אפ מיט דער נעשיכטע פון די נאציאנאלישע פארברעכען פון היטלערשע „דריטן רייך“.

די זאמלונג איז פארענטיגט געווארן מיט נאצי פאר היטלערשע צוועקן, נאך אויך פאר בא-קעמפן יעדן פראווע פון די פארטייגער פון הי-טלערשע „דריטן רייך“, וועלכע האלטן נאך אלץ אין ליימענען דעם שוידערליכע פאקט, אז די נא-ציס האבן אומגעבראכט מיליאנען פון זייערע קר-בנות אין די קאמערן מיט נאציסטישע גאז.

דיעות פון דער יידישער וועלט

קריגס-פארברעכער

ישראל האט געפאדערט ביי דער ענזירונג פון ד.י. פ.ש.א. זי זאל אויסלייזען דעם קריגס-פאר-ברעכער דזשען דעמאניק, וועלכער האט בישט דער צווייטער וועלט - מלחמה באפוילן, גע-צוברענגען טויזנטער יידן אין טערעבלינער לא-גער. דער דאמערקאנער מאכט ארגאניזען האבן מס-כים געווען און האבן באפוילן ארעסטירן דעם פארברעכער.

אין ארגענטינע

צווישן די איבער 10 דעפוטאטן יידן וואס זע-נען אויסגעוויילט געווארן אין ארגענטינער קא-גרעס מצד דער רעזירונג פארטיי פונעם ניינעם ארגענטינישן פרעזידענט ראול אלפאנסיו, גע-פונט זיך אויך דער לידער פונעם דאמאנאל בלאק, צעזא-יאראפאלאוסקי, וועלכער שטאמט פון אן אלטער יידישער משפחה וואס האט געגרינדעט נייט ארטשאפטן נאך צוריק מיט 120 יאָר אין דער פראנצויזישער ענטער-ריאס.

„דריי געשיכטעס“

אין ישראל „איז דערשינען לודאוויק ברוש-סטייב בוך, „שלש היסטאריעס“ (דריי געשיכטעס) די געשיכטעס וואס האבן א היסטארישן אינהאלט, זענען דערשינען אונטער די טיטל: „רבינו יעקב צעזא-אלעאן“, „מרכיז'ס ספר“, און „דער רב, דער צאר און די אמונה“.

דאס בוך „דריי געשיכטעס“, איז באווייזט גע-ווארן מיט א פרעמיע פונעם פארבאנד פון די שריפטלעך פון ישראל.

א בוך

אין מערב - דייטשלאנד איז דערשינען דאס בוך „כדי ס'זאל נישט רינגען קיין אומשולדיק בלוט“, פון פיליפ האללע, דער מחבר דערצייילט וויאזוי ס'זענען געראטעוועט געווארן 5000 יידן דורך די איינוווינער פונעם דארף שאמבאן (פראנ-קרייך). די דעציסיווע הילף איז געקומען מצד דער הינער רעפארמירטער מירד, דורך די נאציס אנדערע טראקטע און מועדן דאניעל. דער לעצטער איז אנדערשט געווארן דורך דער געשטאפן, און איז אומגעבראכט געווארן אין מאדריאנע.

מדינת ישראל האט באווייזט דעם נאציס אנדער-טראקטע מיט דער מעדאליע: „הסירי אומות הע-לם“, און „פאסט מארטעס“ אויך דעם נאציס-זען דאניעל.

זכרונות

פיער בלאך, דער פרעזידענט פון דער אינטער-נאציאנאלער ליגע קעגן ראסיום און אנטיסעמי-טיזם (ליקרא) האט פארענטיגט נייטש לאנג באנד. זכרונות מיטן טיטל: „ביז אין לעצטן מאגן“.

דאס בוך איז אן עדות פון די קאמפן וואס די דע-מאקראטישע כוחות האבן געפירט לענגאויס א האלבן יארהונדערט קעגן ראסן האס און פארפאל-גונגען קעגן יידן. דאס בוך פארענטיגט זיך מיט דער פאלגענדער דעקלארציע: „איר וועלע קעמפן ביזן לעצטן טאג מיט דעם גידישע-ענטיקטן תה“.

חסידים

אין זיין בוך „א בעל-בית ערנעצוו“, מיט פאר-טעטן און חסידים לעגענדעס, וואס איז דער-שינען אין דעם ניו יארקער פארלאן „סאמיט בוקס“ שטעלט זיך אפ דער באקאנטער שרייבער אלף וויזעל אויף די חסידים פונעם בעל שם-טוב, וואס האבן מיטגעוויקט אינעם פארשפרייטן דעם חסידים אין מרח - איראקע.

באראטונג

אין מעז (פראנקרייך) איז פארגעקומען א באראטונג פון די דירעקטארן פון די יידישע שולן, ארגאניזירט פונעם אייראפעישן פארבאנד פון די יידישע שולן. סע זענען באהאנדלט געווארן פארשידענע טעמעס, צווישן וועלכע: די יידישע שולע אין די קליינע קהילות, און „אין די שול אויסוויקלעך דעם יידישן תוכן פון דער יונגט, אבער אויך פון זייערע משפחות“.

פסירה

אין ניו יארק איז אין עלטער פון 102 יאָר נפטר געווארן, הרב ד' מרדכי מאפלאן ז"ל, א גרויסער דעמער, וועמענס שייפטן האבן געהאט א גרוי-סע וויקונג אויף דער יידישער וועלט. איינע פון זיינע וויכטיקסטע ווערק איז: „יידישקייט אלס ציוויליזאציע“ וואס איז דערשינען אין 1934, און וועלכע ער דרוקט אויס זיין יסודוסידיקע פילאזאפישע אנטוויקלונג. ד' מאפלאן איז געווען פראפעסאר אין ירושלים'ער העברעישן אוניווער-סיטעט.

פראצעס

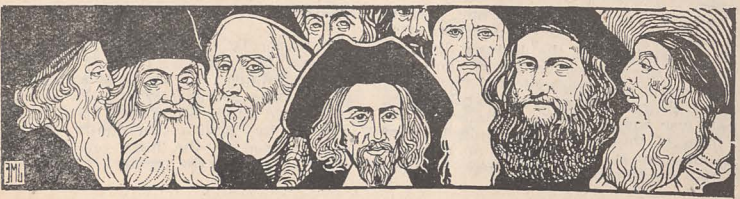
דער געריכט פון רוים האט פארשפט צוויי אר-טאליענישע זשורנאליסטן איינעם צו 8 און דעם צווייטן צו 6 חדשים תפיסה, ווייל זיי האבן פובלי-קירט אין דער צייטונג „דזשינאנאלע ד'איטאליא“ אן אזוי גערופענעם אנאליזען בריוו אין וועלכן ס'ווערט געלייבט דער גענאסיס.

צערעמאניע

אין דער גרויסער שיל פון אנטווערפן (בעלגיע) איז פארגעקומען א צערעמאניע וואס האט אפגע-מערקט 175 יאָר זינט ס'איז געשאפן געווארן די צענטראלע קאנסעסאציע אין בעלגיע. ביי דער פיערלעכקייט וואס איז געוויזן געווארן אין דער טעלעוויזיע זענען אנטווענד געווען אנגעזענע פערזענלעכקייטן פונעם עפנטלעכן לעבן אין בעל-גיע. אן ענלעכע צערעמאניע איז פארגעקומען אויך אין דער גרויסער שיל פון ברויסעל.

מוזיק

די שיל פון געבעני (ד.ר.ר.) איז נישט לאנג פארוואנדלט געווארן אין א מוזיק פון יידישער קונסט. די שיל וואס איז אבערגעגעבן געווארן צוריק מיט 125 יאָר, איז געווען די איינציקע אין צענטראלע דייטשלאנד וואס איז געבליבן א נישט צעשטערטע בישע דעם נאציסטישן פארגאס אין דער „קריסטאל נאכט“ פון נאוועמבער 1938.

צייטשריפט

אויפנאמעס ביים פרעזידענט

פון דער רעפובליק ה' ניקאלאע טשאושעסקו

דאנקט פארן מעסאזש און איבערגעגעבן זיין גרוס דעם פרעמיער פון ישראל.
ס'איז פארגעקומען א מינוט און איבערשט איבער דער עוואלוציע פון די באצוינגען צווישן רומע-ניע און ישראל, ביידע צדדים האבן אונטערגע-טראכן די עקזיסטירנדיקע מעגלעכקייטן אויף צו אנטוויקלען די האנדלס באצוינגען צווישן ביידע לענדער. בשעת דעם צוזאמענטרעף, זענען בא-שמועסן געווארן א ריי אקטועלע פארגעסענע פון-נעם היינטיקייטן אינטערנאציאנאל לעבן און בא-זונדערס איבער דער עוואלוציע פון דער לאנדע אינעם מיטעל-מזרח.

דאנערשטיק דעם 23סטן פעברואר האט דער פרעזידענט פון דער סאציאליסטישער רעפובליק רומעניע, ניקאלאע טשאושעסקו אויפגענומען דעם 'ה' נדעוון פאט, מיניסטער פאר אינדוסטריע און האנדל פון מדינת ישראל.
אין דעם געשפרעך וואס איז פארגעקומען אין א פריינדלעכער אטמאספערע, האט דער נאכט-גע-דאנקט פאר דער אויפנאמע און איבערגעגעבן דעם פרעזידענט ניקאלאע טשאושעסקו א מעסאזש מיט די בעסטע ווינטשן מצד דעם פרעמיער מיניסטער פון מדינת ישראל ה' יצחק שמיר.
דער פרעזידענט ניקאלאע טשאושעסקו האט גע-גראט-סעקרטאר פון דער רומענישער קאמיוניסטישער פארטיי, ניקאלאע טשאושעסקו אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער "הסתדרות" פון ישראל אונ-טער דער אנפירערשאפט פון ירוחם משל, גענעראל-סעקרעטאר פון דער "הסתדרות" און מיטגליד פון דער כנסת, וואס האט געמאכט א באזוך אין רומעניע, אויף דער איינלאדונג פונעם צענטראל ראט פון די סנידריקטן אין רומעניע.
מיט דער געלעגנהייט איז אינעם געשפרעך וואס איז פארגעקומען אין א פריינדלעכער אטמאס-פערע, האט ה' ירוחם משל איבערגעגעבן דעם 'ה' טשאושעסקו א גרוס מיט די בעסטע ווינטשן מצד דעם פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי פון ישראל, ה' ישמעל פריש.
דערנעבער-סעקרעטאר ניקאלאע טשאושעסקו האט געדאנקט און האט פון זיין זייט געווענדעט דעם

פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי די בעסטע ווינטשן און דערפאלג אין זיין עטיקייט.
אינעם געשפרעך זענען בארירט געווארן פרא-בלעמען בנוגע די באצוינגען צווישן ביידע לענדער און פאלקער, און ס'איז אויסגעדריקט געווארן דער ווילן אויף צו אנטוויקלען אן פארשע-טיקן אויך אויף ווייטער די באצוינגען. ס'זענען בארירט געווארן אויך איינע אינטערנאציא-נאלע פראבלעמען אויפן סדר-היום, אונטערשריכ-דיק די דאלע פון די סנידריקטן און פונעם אר-בייטער-קלאס אין קאמפ פאר אנטוויקלונג און שולס. ס'זענען באשמועסט געווארן אויך די פראבלעמען פונעם מיטעלן- מזרח און דעם אופן אויף וועלכן דער קאנפליקט קאן געלייזט ווערן מיט פרידלעכע מיטלען דורך פארהאנדלונג-גען.

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר האט דער גע-נראט-סעקרעטאר פון דער רומענישער קאמיוניסטישער פארטיי, ניקאלאע טשאושעסקו אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער "הסתדרות" פון ישראל אונ-טער דער אנפירערשאפט פון ירוחם משל, גענעראל-סעקרעטאר פון דער "הסתדרות" און מיטגליד פון דער כנסת, וואס האט געמאכט א באזוך אין רומעניע, אויף דער איינלאדונג פונעם צענטראל ראט פון די סנידריקטן אין רומעניע.
מיט דער געלעגנהייט איז אינעם געשפרעך וואס איז פארגעקומען אין א פריינדלעכער אטמאס-פערע, האט ה' ירוחם משל איבערגעגעבן דעם 'ה' טשאושעסקו א גרוס מיט די בעסטע ווינטשן מצד דעם פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי פון ישראל, ה' ישמעל פריש.
דערנעבער-סעקרעטאר ניקאלאע טשאושעסקו האט געדאנקט און האט פון זיין זייט געווענדעט דעם

פערזענלעכקייטן פון ישראל האבן באזוכט אונזער שהילה

גליקסווייגטן מצד דער הסתדרות און מצד אלע אונזערע כרידער און שוועסטער וואס לעבן אין הייליקן לאנד. דער ערשטער האט אויסגעדריקט זיין צופרידנקייט איבער די רעזולטאטן פון זיין באזוך אין רומעניע און איבער דעם צוזאמען-טרעף מיטן פרעזידענט פון רומעניע ה' ניקאלאע טשאושעסקו.
דער נאכט האט באטאנן די גרויסע דערגריי-כונגען פון אונזער שהילה וואס זענען דערמט-געבן געווארן א דאנק דער אומערמליכער טעמ-קייט פונעם רב הראשי שליט"א, וואס איז אן א-געזענע פערזענלעכקייט פונעם היינטיקייטן יידי-גוט. נאך דעם איז פארגעקומען אן ענגע שבת.

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר ה' האט דער מיניס-טער פאר אינדוסטריע און האנדל פון מדינת ישראל ה' נדעוון פאט איז דער באגלייטונג פון ה' ימ-א-זור, געמאכט א באזוך אין אונזער שהילה, ווו ס'איז פארגעקומען א פריינדלעכער צוזאמען-טרעף.
ס'זענען בייגעווען דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער פערדעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, און אויך דער באגלייטונג פון ה' ימ-א-זור, געמאכט א באזוך אין אונזער שהילה, ווו ס'איז פארגעקומען א פריינדלעכער צוזאמען-טרעף.
ס'זענען בייגעווען דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער פערדעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, און אויך דער באגלייטונג פון ה' ימ-א-זור, געמאכט א באזוך אין אונזער שהילה, ווו ס'איז פארגעקומען א פריינדלעכער צוזאמען-טרעף.

וונטיק דעם 26סטן פעברואר, האט די דעלעגאציע פון דער "הסתדרות" פון ישראל אנגעפירט פון ירוחם משל, באזוכט די אקאדעמיע פון דער שטאט פאר-הילה, דעם מוזי פון דער געשיכטע פון די רומע-נישע יידן און דעם בית-אבות, אמאליא און הרב הראשי ל"ר ד-מ. ראזען. די געסט האבן אויסגעדריקט זייער באוונדערונג פאר די דערגרייכונגען פון אונזער שהילה.

אין אונטען זענען די געסט איינגעמיטן אמ-באטאדאר פון מדינת ישראל צבי בראש מיט דער פרוי, דער ראטעבער צבי רכבר און פרוי און ארמאנד לבון, ערשטער סעקרעטאר פון דער אמא-באטע סאדע בייגעווען אויף א ספעטאקל פון די כ-ראלע און אקאדעמיע פארמאציע פון די תל-מוד תורה מוראמאט. פונעם כאר "שירה וזימרה" און, "זמיר" א באזונדערן איינדרוק האט געמאכט דער מווינטע פון דער משפחה אבראמאווויטש, די עלטערן מיט זייערע דריי זין. ה' ירוחם משל האט אויסגעדריקט זיין באוונדערונג פאר דעם געלונגענעם אונטען און באוונדערט פאר דער טא-לאנטופלעכער משפחה אבראמאווויטש. ער האט זיך באמארגאפירט מיטן מיוזיק פון דער משפחה. דער אונטע האט זיך פארענדיקט אין א געהו-בענער שטימונג.

אין נאכט פונעם הרב הראשי ל"ר דוד משה ראזען שליט"א, וואס געפונט זיך איצט אין ישראל, אין נאמען פון דער פירערשאפט פון דער פער-דעראציע, און איז יונגע וועלט, האט דער גע-נעראל-סעקרעטאר פון דער פערדעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע ה' אדוו. עמיל שעכטער באגרייט דעם חושבן לאסט, זיין פרוי, דער אמא-באטע פון מדינת ישראל, און די אנדערע מיטגלי-דער פון דער דעלעגאציע. אין זיין ענטפער-ווארט, האט ה' ירוחם משל געבראכט דעם גרוס און די בעסטע

אין אונטען זענען די געסט איינגעמיטן אמ-באטאדאר פון מדינת ישראל צבי בראש מיט דער פרוי, דער ראטעבער צבי רכבר און פרוי און ארמאנד לבון, ערשטער סעקרעטאר פון דער אמא-באטע סאדע בייגעווען אויף א ספעטאקל פון די כ-ראלע און אקאדעמיע פארמאציע פון די תל-מוד תורה מוראמאט. פונעם כאר "שירה וזימרה" און, "זמיר" א באזונדערן איינדרוק האט געמאכט דער מווינטע פון דער משפחה אבראמאווויטש, די עלטערן מיט זייערע דריי זין. ה' ירוחם משל האט אויסגעדריקט זיין באוונדערונג פאר דעם געלונגענעם אונטען און באוונדערט פאר דער טא-לאנטופלעכער משפחה אבראמאווויטש. ער האט זיך באמארגאפירט מיטן מיוזיק פון דער משפחה. דער אונטע האט זיך פארענדיקט אין א געהו-בענער שטימונג.

תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער רביס רייד

אין חומש ויקרא ערשט זיך בעיקר וועגן עבודת המרכבות וואס איז איינע פון די הויפט עבודות אין משכן און בית המקדש.
די תורה איז א מייסדע, ל"ה אז אין די ר-נים פון תורה און אפילו אין די דערציילונגען פון תורה, קען יעדער איד סיי א מאן סיי א פרוי, אין יעדע צייט און אין יעדן ארט, געפינען אנוויי-זונגען פאר זיין טאג טעגלעכן לעבן וואס ער דארף יא טוען און וואס ער דארף נישט טאן.
אזוי איז עס בנוגע צו אלע ענינים פון תורה און באזונדערס זינען גונג יעדן אידן אין אלע ד-רות די הוראות פון תורה בנוגע דעם בית המקדש און דער עבודה אין אים. דער ציל פון "ועשה לי מקדש" אז אידן זאלן מאכן א בית המקדש, איז צוליב "ושכנתי בתוכם" (לשון רבים), אז דער אייבערשטער זאל רוען אין זיי ביי יעדן אידן זיין הארצן און אין זיין הויז, כמילא, אז אפילו איצט, ווען "ומפני תמאני" צוליב אונזערע זינד, איז דעם נשמהדיקער בית המקדש הרוג גע-ווארן, איז אבער דורך דעם וואס א איד, "בועיט" זיין הויז, און ער פירט זיך אויף אין זיין פאמ-ליען - לעבן, אין אן אופן פון מקדש הרושע, איז ער זיכער אז די דאזיקע אויפפירונג וועט פועל זיין אסאךלעך אויף די זינד פון א מאן, און זיין הויז וועט זיין, "מקדש" אן ארט וואו עס וועט זיין ושבנתי בתוכם - וואו די שכינה וועט רוען און דאס וועט אויך ברענגען די ברכות און אלע וואס ער ניימט זיך.
ווי דערמאנט איז עבודת המרכבות געווען פון די עיקר דיעקע עבודות אין בית המקדש. עבודת המרכבות האט זיך יעדן טאג אנגעהויבן און זיך געשלאסן מיטן קרבן תמיד, דעם קרבן תמיד האט מען דארף מקריב געווען צוויי מאל יעדן טאג, איין מאל נאנץ פרי האלץ אלע מרכבות און דעם צווייטן מאל פארנאכט, נאך אלע מרכבות. דער קרבן תמיד לערנט אונז אז דער סדר תמי-די דער געוויינלעכער סדר איז, אז א איד מוז נישט ברענגען און פארברענען אויפן מזבח זיין

צום 25סטן געבוירן טאג פון אונזער קלאסיקער שלום-עליכם

א נגידישע פרעזשעניצע

- פון וואס? פון דער קושפיקע? א האלבע איי!
- איך ווייס ביזט דאך עפעס א באגלייטער!
- א באגלייטער! סידן מיט מעל אביסל?
- זאל זיין מיט מעל, אבי א פרעזשעניצע.
- אוווי געסט מען?
- עט אביסל מעל אויך א זאך?
- אויך א זאך... סידן ערשטענע?
- זאל זיין א פרעזשעניצע אבי א פרעזשעניצע.
- א צורה! סידן מיט א ציבעלע?
- זאל זיין מיט ציבעלע, אבי א פרעזשעניצע.
- א שיינע פרעזשעניצע! מיט וואס כאשמירט געם די סקאווערע?
- שמיר מיט וואס די וויילסט, אבי א פרעזשעני-צע.
- נא דיר א פרעזשעניצע!... אונגעשפארט דער יצר - הער!... געזען ביים גניד...
- דער גניד זאל זיך אפשניידן דעם נאז, דאך געם אייך שניידן דעם נאז...
- אבזאונדע!... ננא! אז דיר א פרעזשעניצע פלו-צום!... גיי וואש יאך, דער ענין כפי הכוונה אין עס גייעט!
- שייס פארטיק די פרעזשעניצע? אט אזוי הינדע, האב איך דיר לויב... די גנידים מיינען - נאך כיי פראן פרעזשעניצע... אן איידעלעך מאכל!... עס שפעטט - א חיות...
- גוט הינדע! איך וואלט אלע טאג עסן פרעזשעני-צעס.
- הערסטע הינדע, וואס כ'וועל דיר זאגן... נמ...
- נמ... דיין פרעזשעניצע איז נאך נישט דאס... עפעס וויערלעך, ווינציק זאלען און קלעביק. נמ...
- נמ...
- זאלסט מיר מוחל זיין, נמ... גאט זאל מיר נישט שטראפן פאר די רייד... הלשות, טפל! דער שוואר-ער יאך ווייסט זי, די גנידים, און וואס זיין קאכענען זאך!...

דברי תורה

מה הרב יצחק מאיר מרילוס - ניו יורק

הנה ממקרא זה למדו חכמינו ו"ל (ויקרא התחלת פרשת ויקהל) שהיה דור פותח ודורש לפניהם דברי תורה שלא שמעו אונן על כן אמר כי טרם התחלתו לדרוש ולבשר צדק בקהל רב שפתי לא אכלא מדברי תפלות ותהנונים לפני השם יתברך וישמע בפי דבריו שיכנסו בלכות השומעים וזה מונעו ומאמר התלמודי (שבסמך מניח דף ד' ע"א) משה תימן להם ישראל שיהיו שואלים ודורשין היינו כל דורש עליו טרם שדורש לשאל לבקש שיהיו דבריו ומסביר על פי דרכו בלכתה הו- רק מצד אהת אלא גם השומעים אמנם המבוקש לא ראוי לקבל דבריו ויכינו עוצמם לזה וזה שאמרו (שמות כד-ז) כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע כי על ידי קיום המצוות לא יהיה להם סגור ואטום אלא יזכו וישגיגו את הנשמע ובה נבי דברי רש"י וזו אמור להם דבריו כביושן כי על ידי זה יישירו דרכם ומאליו ישיגו מה שבישילכם הוא מדבר עמי.

תמציתי מהספר, דברי ואל" מהנאו וצדוק מפור- סם ר' ואלא מייטעלכונים האב בית-דין מסאמבר בשינוי לשון קצת מהמקט.

אורחים נכבדים מאיי בקהלתנו

מזכ"ל המסתדרות קים אחר כך את פעולות הקהילות היהודיות ברומניה שאת פעולתה הוא מכיר גם מדור"חות של אנשים אחרים שביקרו אצל- נו. הוא דיבר גם על הכעיות הגדולות של החיים היהודיים בימינו, בישראל ובתפוצות, פרשת הש- בוע, ויקהל" היא סמל לזה. היא קריאה ל"אהדות ישראל". התקיימה אה"כ סעודה מסורתית של עונג שבת.

*

ביום ראשון 26 בפברואר, משלחת המסתדרות, תחת הנהגת מר ירוחם משל, ביקרה במזוואן להיסטוריה של הקהילות היהודיות ובית האבות אמציה ותרם הראשי דר. דוד משה רוזן, פרשת הש- חים הכינוי את סיפומם ממה שראו והערכתם על הפעולה התרבותית המסופעת, תחת הנהגת מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א.

בערב התקיימה חגיגה לכבוד האורחים הנכבדים. שר התעשייה והמסחר

מר גידעון פת ישר התעשייה והמסחר מיש- רבית בליווי מר י. מזור, ביקר 24 בפברואר בבית הועד של קהילות יהודי רומניה, וקהילות יהודי בוקרשט, איפה שהתקיימה פגישה ידידותית, מצד שניויות מדינת ישראל היה נוכח מר צבי בכנר, יועץ השגרירות ועובדים אחרים בשגרירות

הרצאות

יאסי

ביום שבת 18 בפברואר ש.ז., התקיימה ההר- צאה שנשאה המורה נתן שאים, על הנושא, כתבי יד מים-המלח". דר. שמעון קופסמן, יו"ר הקהילה הודת למרצה קעד ההרצאה המעניינת.

בוקרשט

בבוקרשט נתנו בשבועות האחרונים את ההר- צאות דלהין: המהנדס דן רגנשטיין: "ההיסטוריה של ירושלים" העיתונאי י. פרימנר: "ניאונאציו". פרופ. דר. דרענט אוביד קרובמלניצ'נו: "האנו- סים" המלחין דומיטרו בוגניץ: "נושאים יהודיים ביו- צירות מלחנינו". פרופסור מרק קלאריאן: "מנדלי מוכר ספרים". העיתונאי וויקטור בלדריאנו: "איליא ארנבורג מצפון יהודי מתלבט במאה העשרים". פרופ. הנרי וואלד: "מסר היהדות כציוניזם של התמונה". הסופר וולאדימיר מאמברו: "יעקב גרופר - המ- שורר המודרני הראשון באירוש מרומניה".

אורדיא

12 בפברואר ש.ז., הפרופ. דוד רימר דיבר על הנושא: "חכמי התלמוד". ההרצאה נתקבלה בעניין רב ע"י קהל השומעים. דר. ארנסט פרוי, יו"ר קהילת יהודי אורדיא בבלית את המהמ הג- בונה של ההרצאה ובאותו זמן גם קהל הבין את המאמרים.

בקוי ובראשוב

פרופ. מרק קלאריאן נשא 12 בפברואר ש.ז. הרצאה על "מנדלי מוכר ספרים". ההרצאה לוותה בכמה קטעים שנקראו מיצירותיו של הסופר ע"י בכה ברקוביץ מהמיתאורן היהודי המלחני יונונג- מו על רשם קור. זו"ר הקהילה, המהנדס י. וונגנר הודה למרצה בעד ההרצאה החינוכית והנעימה.

דעבה

24 בפברואר ש.ז. הרצה העיתונאי ג. יוסוב על ההומור היהודי. ההרצאה יצרה מצב-רוח טוב כראוי לנושא.

הרב הראשי דר. דוד משה רוזן

ז' אדר: לידת משה ופטירתו

ערש משה רבינו וקברו

צפויים לו חיים חללים כולם היעלמות אהבה אל העבירה ולא ש"ט. הנהגה על הורדפיס, דאנו לרשם העס והשכילים וסת החוריה - מי ימנה את האיוולתם נעדם ונחם ואת החסות להן שאף? איהו שחונק לבטא את כל התי- חורויותיו ואכזבויותיו שפלו כחלוק? ואלה, שנער חיים הנריב את עצמו, כמה נש- מ"ס היה נדעם להרנינו באר"י? את פרח ההכנה יק המציאות אף פסע לא נצל ושי"ל כנכש; אולם, כל היכולות וכפ"ית הסונה לא עסקו נחשקו של סיפוק הופש החרות בעת שראה אח נציעו מפעלו לנחם ש"י גור האדם, שזה הקושי את כל חיי. אף לרוע קס לא נ"ה אותו אמונתו, שכחו שזא ניצל ע"י בח פועה הסובה ובחסדה נ"ל שנטשה למשה, לזה ש"ט. חסות משיחית, כך נט תורתו, מסמון זה שחוסר ויכוחות לב, תמצית כל תפוצה ותי- קופה את גואלה, תמצא את זה שיוצא אותה מן החיים ויבטיח לה את קיומה הנצחי.

ווא ידע איש את קבו רתו ער היס חוה" (דברים ל"ד, ו). כי בורח החומר לקבר, בן בוסן המריאה לעל תורתו בתפוצתה על כנפי נצח. בחסותו, ע"י ארזות, החל מעטוט שבגלי הנלוות ועד לקברו שאיש לא יסעה לעד. משה היה לארזיכלה על הנצחיות. הורדת הגבור על שנות אלים ואלי אכז"י כי בה יגוא לירי בסוי וה שטוס חמורה לא תחול בו, זה שהוא קודש מר, זה שהוא חוס הורב במין האנושי.

*

החן הספס. בחפצו לבחור לו יום בו ישמח את המא- מינים בתורת משה, בחו את יום של שבוע באדר, כי ל"ג יד"י ש"בשבוע באדר מת משה, ובאותו יום גם נולד. לא הוא, הנה, ואף כל אלה שהתחננו בעקבותיו, לא ענה להם לדעת את קבורתו, כי לא הבינו את פלא נצחיותו, שיש לו קשר הדוק עם פלא הלידה שלו, לא יכלו להבין את הקשר בין שוש המשה ובין קברו, שבגלי סחלו של שבעה באדר.

ח"י משה הם האספגלריה של ח"י תנח"ו. וכל מה שהיחננו, מתינ נבואות של משה חיה" (שמו"ר פ"ב). ברז זה, תחולו נא לקרא את שורתי אלו.

קונטרס בבית-אבות

השחקנים המוכשרים של המיתאורן הממלכתי היהודי מבוקרשט טרסו אבראמוביץ, ליאנוני ול- דמן-אליאד, אואנא מנזליאנו, נושה סטלור-פונ- נאקא, אלי מנזליאנו, אייל" אופסלע עם תזמורת תחת ניצוחו של המנצח אדאלברט וינקלר נתנו ביום 8 בפברואר ש.ז. קונטרס למען הקשישים בבית-אבות, אמליה ותרם הראשי דר. דוד משה רוזן ונרמם להם חותי בלתי נשכחת. מוב"ל ועד קהילות יהודי רומניה, הודה בסיום השחקנים, לאנשי התזמורת ולמלחין בעד המבצע ש"הם.

בתי-כנסת למתפללים

בית-הכנסת מוואטרא-דורניי שמהם תכשיט אר- נישמנוני של המאה 19 שופץ זה מקרוב. השיפוצים אהלו וכן התחזקה ההדרת של כל בתי-הכנסת בעיריה מעידה, גם הפעם, על הראגה התמידית של ועד קהילות יהודי רומניה לחי- הקהילות וכמו כן את נאמנות חברי הקהילה הק- טנה למסורת היהודית בת אלפי השנים.